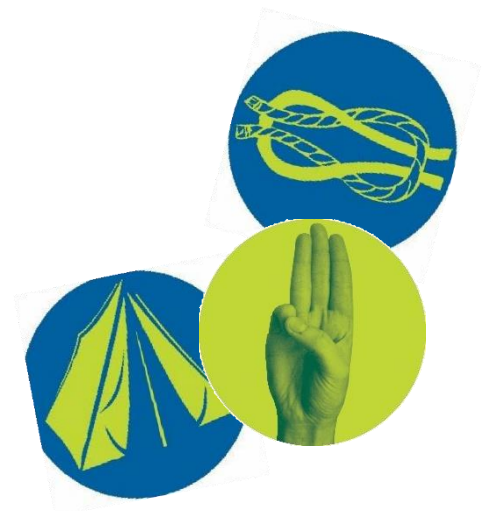

TEERVOETBOEKJE

Voorwoord

Beste Leeuwken

Dit boekje is speciaal voor jou samengesteld. Gebruik het dan ook: lees het, herlees het, vertel het, bespreek het, kleur het, beschrijf het, vervolmaak het, update het, beduimel het. Met andere woorden: maak het je eigen. Want in wat nu volgt staat volgens ons de essentie van open scouting vevat. Als je je ooit afvraagt waarom je bij deze jeugdbeweging zit, en wat daar nu juist de eigenheid van uitmaakt, dan kan je in deze bundel het antwoord vinden.

Velen zullen ondertussen al wel van 'de teervoet' gehoord hebben. Maar vanwaar komt die term eigenlijk? Er bestaat geen eenduidig antwoord op deze vraag, maar het gerucht dat indianen er iets mee te maken zouden hebben, kan alvast onverbiddelijk weggezet worden in het rijk der fabelen. Baden Powell, de Britse militair die de scoutsbeweging rond 1900 in het leven riep, pikte het begrip op tijdens een van de koloniale oorlogen waarin hij actief was. Vermoedelijk gaat het terug op een lokale Zuid-Afrikaanse traditie - een soort overgangsritueel voor jongelingen, 'tere voeten'. Onderweg naar de volwassenheid kregen jongeren een geheel aan basiskennis-en vaardigheden over het leven in de natuur overgeleverd.

Wat wij beogen is je een toegankelijke, betrouwbare en geactualiseerde leidraad meegeven van wat wij tot de basiskennis-en vaardigheden van een echte scout rekenen. Deze komen aan bod in vier hoofdstukken. Beginnen doen we met een stukje theorie waarin we in het eerste onderdeel een overzicht van de geschiedenis van scouting bieden, van haar ontstaan rond 1900 tot vandaag. We komen er vervolgens in te weten waar FOS Open Scouting nu juist voor staat en kunnen deze overkoepelende scoutsvereniging waar we deel van uitmaken plaatsen in het brede scala van andere jeugdbewegingen dat Vlaanderen rijk is. Daarna staan we nog even stil bij de symboliek waarvan scouting doordrongen is: via ons uniform, via de totemnamen, via een aantal praktische handelingen uit onze dagelijkse werking. In een tweede onderdeel van het theoriegedeelte overlopen we uitvoerig de tien scoutswetten en leggen we de belofte uit die je als scout plechtig belooft na te komen.

Het tweede hoofdstuk geeft je een overzicht van de belangrijkste technieken die je als scout onder de knie dient te hebben. Hoe zet je een patrouilletent op, hoe onderhoud je ze en hoe breek je ze netjes terug af? Hoe ga je verantwoord om met onontbeerlijk scoutgereedschap als daar zijn bijl, zaag, zakmes en schop? Sjorren, hoe doe je dat? Welke knopen kunnen daarbij nog handig zijn? Wat zijn de stappen bij het bouwen van een veilig en goed brandend kampvuur? Hoe kan ik er het best op koken? En een lekke fietsband herstellen, hoe doe je dat? Op al deze vragen proberen we een antwoord te bieden.

Daaropvolgend laat het derde hoofdstuk je kennismaken met de basisbeginselen van de EHBO. Je leert er letterlijk hoe je te gedragen wanneer er iemand in je omgeving een ongeval krijgt, met welke vaste handelingen je het best gepast reageert. Een ongeluk is immers snel gebeurd... En dan kan je maar beter goed weten wat te doen, naar wie te bellen en hoe te bellen. De volgende situaties komen aan bod waardoor je binnenkort weet hoe er adequaat op te reageren: een bloedneus, schaafwonden, brandwonden. Bovendien leren we je wanneer het nodig is iemand te reanimeren en hoe je dat dan juist doet.

Tot slot gaat het vierde en meteen ook laatste hoofdstuk in op de verhouding van een scout met de natuur. Daarmee is de cirkel rond en zijn we weer bij het begin, bij de oorsprong van scouting: een

leven in en met de natuur. Een scout kan niet zonder, maar de laatste decennia staat haar toekomst steeds meer op losse schroeven en worden we stilaan geconfronteerd met de gevolgen van verregaande klimaatopwarming. Om ons daar ten volle van bewust te worden, proberen we in het eerste onderdeel licht te werpen op de actuele klimaatproblematiek. Niet alleen proberen we oorzaken en gevolgen te begrijpen en te onderkennen, we gaan ook op zoek naar oplossingen. Hoe kan een scout zijn eigen steentje bijdragen aan een verantwoord omgaan met 's mens meest kostbare goed? In de natuur leren we tot slot ook zelfstandig onze weg te vinden. Hoe lees je een stafkaart? Wat zijn coördinaten, hoe kan je ze gebruiken om van het ene naar het andere stuk bos te hiken? En hoe oriënteer je je aan de hand van een kompas? Dat alles komt aan bod in het tweede onderdeel van dit hoofdstuk.

Vanaf je eerste jaar jong-giver kan je beginnen aan dit boeiende teervoetavontuur. We begeleiden je doorheen de jaren zodat je ieder teervoetonderdeelstapsgewijs leert kennen en inoefent - tot je senior bent en het dan uiteindelijk helemaal onder de knie hebt. Op kamp krijg je dan elk jaar één dagom alles nog eens te herhalen, waarna we naar je kennis en kunde peilen. Verwacht niet vanaf het begin alles al te kennen/kunnen; het behalen van je teervoet is een proces. Wees niet verongelijkt als jij je teervoet nog niet haalde en je vriendje wel; het behalen van je teervoet behelst immers een persoonlijk groeitraject dat bij iedereen anders is. Een scout geeft niet op; hij is 'steeds bereid' opnieuw te proberen en ook steeds bereid elkaar te helpen bij het overdragen van wat de essentie van het scoutsbestaan uitmaakt.

Veel leesplezier!

Dank aan iedereen die meewerkte aan deze nieuwe teervoetbundel en in het bijzonder:

Expressieve Koolmees
Zorgzame Coëndoe
Idealistische Spreeuw
Toegewijde Sevo
Genietende Coati
Onbaatzuchtige Sifaka

Inhoud

Voorwoord	1
Inhoud	3
1 Theorie	6
1.1 Geschiedenis van scouting.....	6
1.1.1 Aanleiding.....	6
1.1.2 Invloed van het nationalisme & het imperialisme	6
1.1.3 Aids to scouting	6
1.1.4 Het eerste scoutskamp	7
1.1.5 Boys Scouts Belgium	7
1.1.6 Verklaring voor het succes van scouting.....	7
1.1.7 Scouting en WOII	7
1.2 FOS Open Scouting	8
1.2.1 Scouting vandaag de dag	8
1.2.2 Symboliek binnen scouting.....	8
1.2.3 Het uniform	9
1.2.4 Teervoet en badgewerking	11
1.2.5 Organigram van de eenheid	12
1.3 Scoutsbelofte.....	13
1.3.1 Wat is de belofte?	13
1.3.2 De scoutsgroet.....	13
1.3.3 De belofte	13
1.4 Scoutswetten.....	14
2 Technieken	16
2.1 Werkmateriaal.....	16
2.1.1 De hamer	16
2.1.2 Schop, spade en grondboor	16
2.1.3 Zaag	17
2.1.4 Bijl.....	17
2.1.5 Mes.....	18
2.2 Knopen	19
2.2.1 Platte knoop	19
2.2.2 Achtknoop	19
2.2.3 Schootsteek	20
2.2.4 Timmermanssteek	20

2.2.4	Sjorren	21
2.3	Vuur.....	22
2.3.1	Voorzorgen	22
2.3.2	Waar maak je beter geen vuur?.....	23
2.3.3	De vuurpiramide	23
2.3.4	Hoe maak je nu een vuur?	23
2.3.5	Soorten hout en hun eigenschappen.....	25
2.3.6	Kampvuren	26
2.4	Met de fiets	27
2.4.1	In groep op fietstocht	27
2.4.2	Knooppuntennetwerken	27
2.4.3	De verkeersregels	27
2.4.4	Een lekke band herstellen.....	29
2.5	Observatie	30
2.6	Tent	32
2.6.1	Patrouilletent.....	32
2.6.2	Seniortent.....	34
3	EHBO	36
3.1	De vier stappen in de eerste hulp.....	36
3.2	Bloedneus.....	39
	Wat?	39
	Wat doe je?	39
	Wanneer moet het slachtoffer naar de dokter?	39
3.3	Huidwonde	40
	Wat?	40
	Wat doe je?	40
	Wanneer moet het slachtoffer naar de dokter?	41
3.4	Bloeding.....	41
	Wat?	41
	Wat doe je?	41
3.5	Brandwonden	42
	Wat?	42
	Wat doe je?	42
	Wanneer moet het slachtoffer naar de dokter?	43
3.6	Letsels aan botten, spieren en gewrichten	43
	Wat?	43

Wat doe je?	43
3.7 Reanimatie	44
Wat?	44
Wat doe je?	44
Techniek: borstcompressies	45
Techniek: beademing	45
4 De natuur	46
4.1 Biodiversiteit	46
4.1.1 Probleem	46
4.1.2 Oorzaken	46
4.1.3 Gevolgen.....	47
4.1.4 Enkele oplossingen	47
4.2 Klimaatsverandering.....	48
4.2.1 Probleem	48
4.2.2 Oorzaken	49
4.2.3 Gevolgen.....	49
4.2.4 Enkele oplossingen	51
4.3 Uitputting van de aarde.....	51
4.3.1 Probleem	51
4.3.2 Oorzaken	51
4.3.3 Gevolgen en oplossingen.....	51
4.4 Milieuvervuiling.....	53
4.5 Kaart	55
4.5.1 Soorten kaarten	55
4.5.2 Schaal	55
4.5.4 Hoogtelijnen	57
4.6 Kompas.....	57
4.6.1 Je kaart oriënteren met behulp van een kompas	58
4.6.2 Je kaart oriënteren aan de hand van herkenningspunten	58
4.7 Bomen en planten	59
4.7.1 Bomen	59
4.7.2 Planten	60
5. Bibliografie	

1 Theorie

1.1 Geschiedenis van scouting

1.1.1 Aanleiding

Het ontstaan van het begrip scouting zoals wij dit vandaag de dag kennen gaat reeds lange tijd terug. Het historische boegbeeld van deze beweging was Robert Stephenson Smith Baden Powell. Baden Powell was geboren in Londen (1857 – 1941) en actief als officier in het Britse leger. Om te begrijpen hoe het idee van scouting voortkwam uit deze militaire context is een diepere beschouwing vereist. De voornaamste ontstaansredenen van het idee van scouting betroffen het hoogtij van het nationalisme en het imperialisme.

1.1.2 Invloed van het nationalisme & het imperialisme

Zoals eerder vermeld werd was Baden Powell werkzaam als officier in het Britse leger. Nu moet je weten dat dit leger in die tijd zeer imperialistisch was. Dit hield in dat ze streefden naar een machtsuitbreiding buiten de eigen natie, met het vormen van een wereldrijk of imperium als streefdoel. Zo was Baden Powell werkzaam in verschillende Britse kolonies. Deze kolonies zijn gebieden die landen in de negentiende eeuw met geweld veroverden als speciaal ‘verlengstuk van het eigen land, over de zee’. Hoe meer gebieden je bezat, hoe groter je imago van sterk imperium. Westerse veroveraars, die dachten dat ze in alles de besten waren, legden er met dwang hun eigen waarden en normen op aan de plaatselijke samenlevingen. Mensen die anders waren dan zichzelf, werden niet als volwaardige mensen aanzien. De gekleurde Ander was voor de blanke veroveraar hoogstens een ‘kind van tien’, dat lui en dom was. Gekoloniseerd werden gedwongen te werken voor hun veroveraars.

Zo trok het Britse leger onder andere naar Zuid-Afrika om het te veroveren. Dit gebeurde natuurlijk niet zonder tegenstand. Zo vochten ze tegen de landsbewoners: dit waren zowel boeren (Nederlanders die daar sinds de 17de eeuw woonden) als Zulu’s (de Afrikaanse mensen die daar woonden). Als het Britse leger de gevechten won had zij niet alleen een groter rijk maar ook de macht over de diamantmijnen die op het gewonnen land aanwezig waren en ontvingen ze aanzien. Later vond een ‘Tweede Boerenoorlog’ plaats. Baden Powell wordt belegerd en omsingeld in het stadje Mafeking waar hij de baas is. Door de lange duur van de belegering, heerste er enorme hongersnood. Baden Powell zorgde er voor dat al het beschikbare eten van de stad enkel bij de Britse soldaten terecht kwam waardoor andere inwoners stierven van de honger. Het doel werd hierbij bereikt want het stadje bleef Brits. Dit bezorgde BP wereldroem en thuis werd hij als een redder onthaald. Hij kreeg de bijnaam ‘held van Mafeking’.

1.1.3 Aids to scouting

Bij zijn terugkomst in Engeland schrijft BP een boekje: Aids to scouting genaamd. Dit was bedoeld als een handboek voor beginnende militaire verkenners. De betekenis van de titel kan afgeleid worden uit de afzonderlijke delen: aids (hulmiddelen), to (om te), scouting (verkennen). Daarin stonden praktische tips om zich uit de slag te trekken in de wilde natuur. Naast het opzetten van een tent, kaartlezen, kampvuur maken e.d. had hij ook culturele gebruiken overgenomen van Afrikanen voor dewelke hij een exotische belangstelling had. Daarnaast bevat het heel wat morele lessen over hoe zich te gedragen als voorbeeldige vaderlandslievende soldaten. Het boekje bleek een groot succes te zijn: leraren van jonge officieren maakten er gretig gebruik van en ook bij de Britse upperclasses sloeg het aan. Vaderlandslievende vaders verplichtten hun zonen het boek te lezen omdat ze er echt mannen

en Britten door zouden worden. Zo onderwijst het boek onder andere discipline, tucht, vaardigheden, vriendschap en het plichtsbesef ten opzichte van het vaderland. Kortom een trouw aan koning, land en troep.

1.1.4 Het eerste scoutskamp

Ten gevolge van het succes van zijn boek en enkele andere van zijn publicaties, organiseerde Baden Powell in 1907 het eerste scoutskamp. Dit was een bijeenkomst van rijke, Britse jongens die een week gingen leven volgens de principes van 'Aids to Scouting'. Dit kamp was de officiële start van de Scouting for Boys. We kunnen besluiten dat scouting in die tijd werd gezien als een nationaal opvoedingsproject. Hierbij was de vaderlandsliefde, ook wel patriottisme genoemd, van groot belang. Iedereen diende het land vanuit een superioriteitsdenken dat stelde dat Britten het beste ras ter wereld waren. Om dit te kunnen doen had men nood aan een zekere mannelijkheid, jeugdigheid en kracht. Iedereen was soldaat en moest streven naar een Brits wereldrijk. Groot-Brittannië wou heersen over een zo groot mogelijk wereldrijk en zocht zijn legitimatie hiervoor in paternalistische motieven (opvoedingsmotieven). Groot-Brittannië wou als een goede huisvader zijn jongeren tot goede en brave burgers maken. Hierin kon scouting dienen als instrument van de Britse overheid. Het bood zich aan als hulp om overal in het land scoutsen op te richten (expansie). Het enorme succes van deze scoutsgroepen zorgde voor het ontstaan van meisjesscouts (verbreding). Andere landen die het succes zagen werden jaloers en begonnen eveneens te streven naar brave burgers en een uitbreiding van hun land. Baden Powell ziet dit als een bedreiging van de Britse morele superioriteit en gaat overal ter wereld onderhandelingen aan. Hij ziet het als zijn persoonlijke roeping overal op aarde scouten op te richten, met dezelfde waarden als deze in Groot-Brittannië, onder onbetwistbaar gezag van hemzelf.

1.1.5 Boys Scouts Belgium

In 1910 ontstonden de eerst jongensscouts in België, zowel op lokaal als regionaal vlak. Voor de jongens werden de scoutsideeën van Baden Powell overgenomen. Groot-Brittannië werd in deze regels telkens vervangen door België (vb. trouw aan Britse koning, land en troep [Belgische koning...]) Wanneer later de meisjesscouts ontstonden werden de scoutsideeën voor jongens aangepast aan hoe men toen dacht dat het perfecte meisje zich moest gedragen. Zo moesten meisjes koken op kampvuren waar jongens hout moesten hakken en moesten meisjes wassen in de rivier waar jongens moesten kaartlezen.

1.1.6 Verklaring voor het succes van scouting

Het begin van de 20ste eeuw werd gekenmerkt door het hoogtepunt van Europese nationalisten. Dit wil zeggen dat elk land dacht dat hij het beste was in alles en dat iedereen daarom maar beter zoals hen kon zijn, zelfs als daar geweld voor nodig was. Daarnaast waren de koloniale rijken op dat moment op hun grootst en op hun sterkst. De hele wereld was veroverd. Scouts die gebaseerd waren op deze principes van nationalisme en imperialisme kenden op dit moment hun bloeiperiode.

1.1.7 Scouting en WOII

Zowel voor als tijdens de oorlog speelde scouting een belangrijke rol. Jeugdbewegingen stonden vrijwillig of onder zware druk in dienst van de nieuwe orde. Wanneer zij niet voldeden aan de idealen van het imperium werden ze opgedoekt. Het opvoedingsproject van BP liep door tijdens WOII waarbij sprake was van een fascistische verleiding. Dit betekent dat er een afkeer was van de 'zwakke democratie' in Groot-Brittannië, er ontgensprekelijke sympathieën waren voor Benito Mussolini, de Italiaanse dictator. Zo zei BP over Hitlers boek Mein Kampf dat het een prachtig boek was met goede ideeën inzake onderwijs, gezondheid, propaganda en organisatie. Tenslotte had hij contacten met het

naziregime maar stierf vroegtijdig in 1941. Na zijn dood werd BP gezuiverd, werd de scoutsbeweging weer 'op en top Brits' gemaakt en kreeg hij de eretitel 'Chief Scout of the World'.

Na WOII was er een crisis van de jeugdbewegingen. Sommigen waren verbrand, anderen waren gedwongen opgedoekt en heel Europa lag in puin. Het duurde dus even voor de scouting een nieuw leven kreeg. De motor van dit nieuwe leven was, onder meer in België, de verzuiling. Verzuiling houdt in dat mensen zijn verdeeld op basis van hun levensbeschouwing: zo gaan katholieken naar katholieke bakkers terwijl liberalen naar liberale bakkers enz. Ook in de jeugdbewegingen zagen we deze trend. Mensen met een liberale ideologie zochten een vrijetijdsbesteding met dezelfde ideologie. Zo ontstond uit de liberale wortels de FOS, uit christelijke wortels de Chiro en uit katholieke wortels de Scouts en Gidsen Vlaanderen. Scouting werd op deze manier een way of life, een soort van leven. De militaristische, nationalistische en imperialistische kantjes verdwijnen langzaam. IJzeren discipline, absolute gehoorzaamheid en stereotype genderverdelingen staan niet langer centraal maar maken plaats voor nieuwe waarden. Deze nieuwe waarden omvatten een actief pluralisme wat inhoudt dat intermenselijke diversiteit wordt erkend aangemoedigd. In een tijd van wereldburgerschap is het belangrijk dat iedereen met elkaar leert omgaan en zijn/haar eigen talent leert ontdekken en aanscherpen. Sport, spel, creativiteit en vriendschappen zonder vooroordelen staan centraal. Tenslotte krijgt speelt ook de natuur een belangrijke rol en wordt aandacht gevestigd op het leven in en met de natuur.

1.2 FOS Open Scouting

1.2.1 Scouting vandaag de dag

Na het verdwijnen van het nationalistische en imperialistische karakter van scouting, is ook het verzuilde karakter ervan stilaan volledig verdwenen. Zo gaan katholieke scouts vaak niet langer naar de mis en bidden ze niet langer aan tafel en zijn er amper nog liberale scouts waar gelovigen niet welkom zijn. Er blijven echter wel enkele kleine restanten over. Zo hebben scouts met christelijke wortels meestal activiteiten op zondag, zijn jongens en meisjes vaak nog gescheiden, hebben ze een hiërarchische structuur...

Zoals eerder aangehaald staat in de scouting van vandaag de dag, in het bijzonder de FOS Open Scouting, het actief pluralisme centraal. De term pluralisme is afgeleid uit het Latijnse plural, pluralis wat meerderen of verschillenden betekent. Het betreft een 'open', progressieve, ruimdenkende visie op de samenleving, waar iedereen die bereid is daarin mee te gaan, welkom is, ongeacht lengte, dikte, geloof, geslacht, seksuele voorkeur, huidskleur, sociale positie... Diversiteit wordt gezien als een rijkdom waar iedereen moet van kunnen proeven, en die door verschillende concrete initiatieven actief wordt ondersteund (bv door inschrijvingsgelden zo laag mogelijk te houden).

1.2.2 Symboliek binnen scouting

Om duidelijke afspraken te maken hanteert de FOS Open Scouting een specifieke symboliek. Zo wordt onder andere gebruik gemaakt van stomme bevelen zoals hoefijzerformaties en stiltetekens.

Daarnaast worden bepaalde fluitsignalen gebruikt voor het verzamelen van takken, het aangeven van de start van de vlaggenroet (vier keer lang fluiten) en inspectie (één keer lang en vervolgens kort fluiten)

Naast de stomme bevelen en de fluitsignalen kan de functie van een leider afgeleid worden uit de kleur van zijn schouderlint en beschikt hij na één jaar leiding over een totemnaam en een prefix.

leider takleider eenheidsleiding moderator

1.2.3 Het uniform

Er zijn heel wat redenen om een uniform te dragen binnen onze werking:

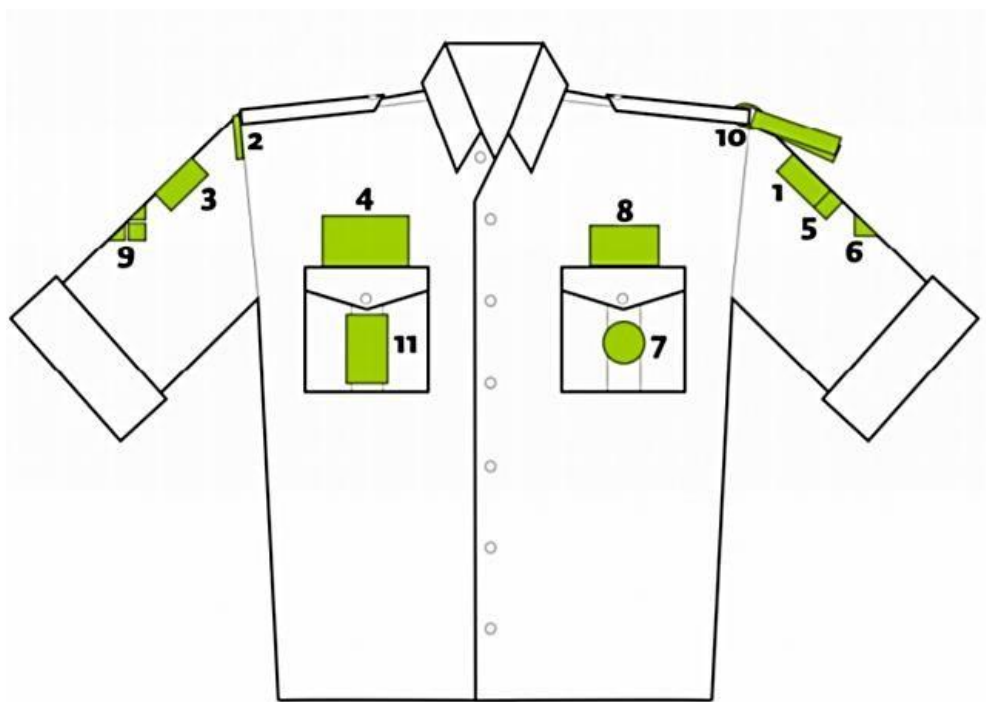
- Gelijkwaardigheid: zoals het woord het zegt, 'uniformiteit', iedereen heeft ongeveer hetzelfde aan, onafhankelijk van geloof, rang, stand, huidskleur of afkomst
- Herkenbaarheid: je ziet meteen wie er bij onze eenheid hoort
- Herinnering/erkenning: door het dragen van de badges kan je laten zien aan welke evenementen je hebt deelgenomen of welke vaardigheden je beheerst
- Stevigheid: het uniform kan tegen een stootje en mag vuil worden

Het uniform binnen onze eenheid bestaat uit het volgende:

- Das: De scoutsdas wordt altijd gedragen. Deze wordt mooi opgerold en onderaan bijeengehouden door een dasknoop, knoop, rekker, ...
- De bovenkledij: we maken hierin een onderscheid tussen de jongere en oudere takken:
  - Bevers en welpen: zij dragen altijd blauwe kledij, dit hoeft niet per se een t-shirt van de scouts te zijn, maar dit is natuurlijk wel fijn.
  - JGV's, GV's, SE, LE en ST: tijdens de vlaggenroet draagt iedereen zijn scoutshemd, het hemd is in orde en wordt in de broek gedragen. Na de vlaggenroet mag je het hemd eventueel uitdoen en in andere kledij meedoen met de activiteiten. Alleen bij koud weer of regenweer mag er een jas gedragen worden over het hemd tijdens de vlaggenroet. Gaan we op verplaatsing? Dan draag je minstens blauwe kledij, liefst het scoutshemd.
- De broek: er wordt altijd een blauwe broek gedragen, liefst is dit een korte broek of rok, maar een lange broek mag natuurlijk ook.
- Schoeisel: hier denken we louter aan de veiligheid en vragen we om steeds met gesloten schoenen naar de scoutsactiviteiten te komen.

Waar alle badges op het hemd moeten geplaatst worden, zie je hieronder.

1	Het kenteken van FOS Open Scouting	
2	Het provinciebandje	
3	Het eenheidskenteken	
4	Het jaarkenteken (Leeuwkens thema)	
5	Het beloftekenteken	
6	Teervoet	
7	Het kenteken Wereldbureau	

8	Het kenteken België		
9	Je behaalde badges (vb. fietsbadge)		
10	De patrouillelinten	Gekleurde lintjes	
11	Vrije borstzak (vb. badge speciaal scoutsevenement)	Vb. Intercamp	

1.2.4 Teervoet en badgeworking

Vanaf de Jong-Givers is het mogelijk je teervoet te halen. Dit is geen plicht maar een vrije keuze die iedereen op zijn eigen tempo neemt. Iedereen is in staat een teervoet te halen zonder bang te zijn vragen aan elkaar en aan de leiding te stellen. Als je jouw best doet, geduld uitoefent en volhoudt hoef je je geen zorgen te maken.

Ook kan je vanaf jong-givers badges verdienen voor zaken waar jij goed in bent, bijvoorbeeld een zwembadge of musicusbadge. Vraag zeker eens aan je leiding welke badges er allemaal zijn en hoe je deze kan behalen.

1.3 Scoutsbelofte

1.3.1 Wat is de belofte?

Een belofte is een engagement tegenover jezelf, je omgeving, de natuur, ... Het is iets wat je belooft te zullen doen.

De scoutsbelofte is de essentie van het 'scout-zijn' en is een geheel van richtlijnen, van mogelijke manieren of houdingen om in het leven te staan. Dit wil zeggen dat deze belofte niet alleen geldt binnen de scouts, maar ook daarbuiten en dat deze levenslang is.

De scoutsbelofte is dus ook niet iets wat naar de letter gevolgd dient te worden, maar het is wel de geest achter deze belofte die belangrijk is.

1.3.2 De scoutsgroet

Elke scout/gids die de belofte heeft afgelegd, mag ook de scoutsgroet gebruiken.

Deze groet bestaat eruit elkaar de linkerhand te geven met verstrengelde pinken, ondertussen groet je met je rechterhand. De drie middelste vingers van de rechterhand blijven omhoog staan, zij symboliseren de drie punten van de belofte. De duim bedekt de pink, dit symboliseert de sterkeren die opkomen/bescherming bieden aan de minder sterken.

1.3.3 De belofte.

Ik beloof op mijn eer te trachten trouw te zijn aan een hoger ideaal, koning, land of troep, de scoutswet na te leven en iedere dag een goede daad te stellen.

Je belooft dus als scout/gids dat je echt zal proberen, zo goed als je kan:

1. Trouw te zijn aan een hoger ideaal, koning, land of troep
2. De scoutswet na te leven
3. Iedere dag een goede daad te stellen

Hieronder bespreken we kort deze 3 onderdelen van de belofte:

Trouw aan een hoger ideaal, koning, land of troep

Hoger ideaal: iets waar jij zelf waarde aan hecht ('vrijheid', 'gelijkheid', 'vriendschap', 'de liefde', God,...).

Koning: als symbool van de democratie 'het volk (demos) beslist (cratè)': binnen een groep mensen die met elkaar samenleven mag iedereen op een respectvolle manier zijn mening geven; ruzies worden opgelost door met elkaar te praten en uiteindelijk tot een compromis te komen.

Land of troep: een groep, of beter meerdere groepen mensen waar jij zelf waarde aan hecht ('Wereldburgers', 'Europeanen', 'Belgen', 'Vlamingen', 'Brabanders', 'Lindenaars', 'Leeuwkens', 'JGV's', 'Familie', 'Vrienden',...).

De scoutswet na te leven

De scoutswet zijn 10 basisprincipes voor het scout-zijn. Het zijn géén zinnen die je vanbuiten leert, maar wél basishoudingen, richtlijnen die je in je achterhoofd kan houden en *toepassen, doen* in het echte leven, wil je een echte scout zijn.

Iedere dag een goede daad te stellen

Zit hem dikwijls in kleine dingen zoals: de tafel helpen afruimen, je glimlach opzetten naar een voorbijganger, een brandend fietslampje uitdoen, het chipszakje van een verstrooide oprapen, ... Geef eens een compliment op een onverwacht moment!

VERANDER de WERELD, BEGIN bij JEZELF!!!

1.4 Scoutswetten

Zoals eerder al aangehaald zijn de scoutswetten, 10 basisprincipes voor het scout-zijn. Je vindt ze hieronder terug.

Een scout is eerlijk.

Al kan een uitzonderlijk leugentje om bestwil natuurlijk geen kwaad.

Een scout eerbiedigt de overtuiging van anderen.

Ook al ben jij zelf niet gelovig, ook al ben jij zelf geen meisje, ook al val jij niet zelf op jongens, ook al voetbal jij liever dan een boek te lezen ... dat is nog geen reden om een ander daarvoor uit te sluiten, te beledigen, anders te behandelen dan jezelf, of erger nog te pesten! Voor pesten (met woorden of daden, het is al gelijk) en andere vormen van discriminatie is er trouwens geen plaats binnen de scouts. Stel jezelf eerst liever in vraag, vooraleer een ander te veroordelen/beoordelen; En bovenal, weet wat je aanricht (zelfs al is het maar via iets ogenschijnlijk onschuldigs als woorden).

Een scout maakt zich nuttig.

Probeer steeds te helpen waar je kan; zie je ergens een flesje/papiertje/iets dat moet opgeruimd worden, wacht dan niet tot iemand het je vraagt, maar maak jezelf nuttig uit eigen beweging.

Een scout is een vriend van allen.

Wat niet wil zeggen dat iedereen van jou een goede vriend moet zijn. Wel kan je proberen onbevooroordeeld iedereen een faire kans te geven, ook al is dat soms moeilijk. Als je voelt dat je niet overeenkomt, praat dan eens met elkaar of wees in het beste geval gewoon vriendelijk.

Een scout is vriendelijk en hoffelijk.

Een scout kan gehoorzamen.

Wat niet wil zeggen dat je zomaar klakkeloos alles moet doen wat je leiding je zegt, integendeel! Denk eerst zelf na, maar als de afspraak/straf gegrond is, aanvaard die dan ook. Zonder redelijke afspraken zou samenleven immers niet gaan; als jij bv de hele tijd babbelt tijdens de speluitleg, verbod je het voor de rest mee, want zo pak je iederéén speltijd af,...

Een scout staat open voor de natuur en is milieubewust.

Een ware scout leeft in harmonie met de natuur. Hij is er als het ware mee de beschermer van. Een scout kan immers niet zonder een ecologisch verantwoord onderhouden natuur en vice versa. Een scout is 'van nature' dus erg milieubewust.

Een scout houdt vol.

Opgeven staat niet in ons woordenboek. Als iets niet meteen lukt, proberen we nog eens, vragen we raad, helpen we elkaar! Vallen en weer opstaan...

Een scout is ijverig.

Als je ziet dat er iemand hulp nodig heeft, ben je er als de kippen bij om iemand uit de nood te helpen, zelfs al heb je zelf een 'slechte dag'.

Een scout is zelfbewust en heeft eerbied voor zichzelf en voor anderen.

Respect geven = respect krijgen. Je weet waarom je scout bent, en je bent er nog trots op ook (proud to be!). Respect begint bij jezelf (ken je troeven en je zwaktes, geloof in je eigen kunnen) alvorens je dat aan anderen kan geven...

2 Technieken

2.1 Werkmateriaal

Tijdens je scoutsjaren kan je heel wat werktuigen gebruiken. Een hamer, bijl, mes, schop, spade, grondboor of zaag kan handig van pas komen. Het zijn stuk voor stuk belangrijke, maar ook gevaarlijke werktuigen. Je weet dus best hoe je ermee om moet gaan.

Gebruik werktuigen altijd waarvoor ze bedoeld zijn. Een spade is geen hamer en een bijl is geen mes. Laat werktuigen ook nooit zomaar rondslingeren. Dit kan gevaarlijk zijn voor jezelf maar ook voor anderen. Bovendien zijn al deze werktuigen ook gevoelig voor vocht en roest. Netjes opruimen, scherpe delen afdekken en het materiaal goed onderhouden is dus de boodschap.

2.1.1 De hamer

Je zal dit werktuig vaak gebruiken bij het inslaan van piketten maar waarop moet je letten als je dit doet?

- Hou er rekening mee dat het metalen blok kan loskomen van de steel, zeker als de hamer slecht onderhouden is. Controleer dus altijd of het blok nog goed vastzit voordat je de hamer gebruikt.
- Wanneer je een piket wilt inslaan, zet je de piket onder een hoek van 45° in de grond met de scherpe kant van de tent weg gericht. Daarna ga je in spreidstand voor de piket staan en buig je een beetje door je knieën. Op deze manier sta je stevig. Laat de hamer dan gewoon naar beneden zwaaien op de piket. Je moet niet te veel extra kracht zetten. Het zware blok van de hamer en de zwaartekracht doen het werk voor jou.
- Geef een hamer altijd door met het blok naar de ontvanger gericht. Geef nooit een hamer door met de steel naar de ontvanger. De ontvanger kan het gewicht onderschatten en het blok kan zo met een zwaaibeweging op de knie van de ontvanger terecht komen.

2.1.2 Schop, spade en grondboor

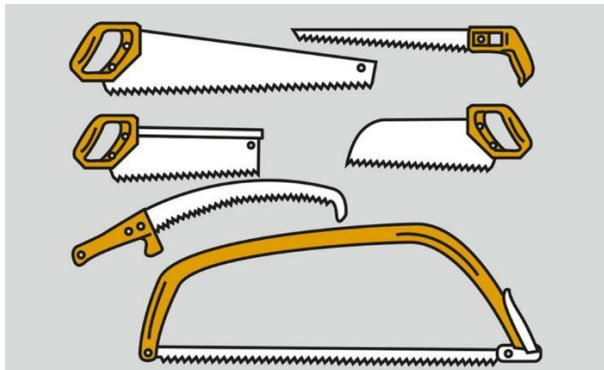
Een schop dient om grote hoeveelheden grond te verplaatsen. Een spade of schup wordt gebruikt om de aarde om te spitten en daarna deze omgespitte aarde met een shop weg te nemen. Met een grondboor kan je cilindrische gaten in de grond maken voor balken en vlaggenmasten.

- Let natuurlijk op dat je je eigen voeten niet raakt!
- Wanneer je merkt dat je de aarde niet kan omwoelen nadat je de spade in de grond hebt gestoken, haal je de spade onmiddellijk uit de grond. Daarna probeer je opnieuw maar steek je minder diep. Dit om te voorkomen dat het blad van de spade omgebogen en vervormd wordt.
- Zoals met alle werktuigen, laat je deze ook niet zomaar rondslingeren.

2.1.3 Zaag

Een zaag is een ideaal hulpmiddel om (dode) bomen te vellen en stammen te zagen. Zagen komen voor in heel veel vormen, maar elke zaag werkt volgens hetzelfde principe.

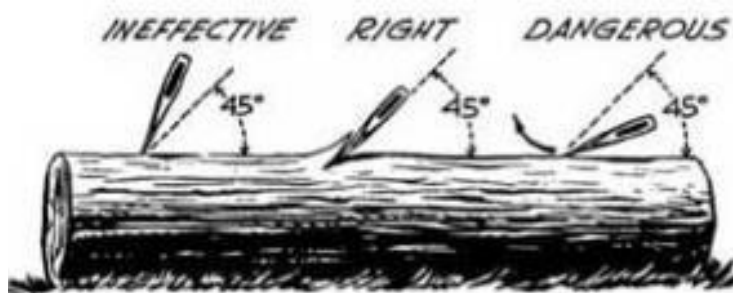

Wanneer je een stam zaagt, moet je ervoor zorgen dat je voorbij het steunpunt zaagt. Het steunpunt is het punt waarop je te zagen stam op je steunbalk rust. Wanneer je voorbij dit punt zaagt, zal de zwaartekracht ervoor zorgen dat de snede zich opent, waardoor het zagen makkelijker is. Na gebruik berg je de zaag meteen op, veeg je het zaagblad schoon en plaats je een beschermhoes over het blad.

2.1.4 Bijl

Een bijl wordt voornamelijk gebruikt om hout in stukken te splijten. Je moet echter zeer goed oppassen bij het gebruik van dit instrument aangezien het één van de gevaarlijkste werktuigen is.

- Net zoals bij de hamer, kan het zijn dat het blad opeens loskomt van de steel of de bijl uit je hand vliegt. Bewaar daarom steeds enkele meters vrije ruimte, zodat er nooit iemand vlak voor, achter of naast je staat.
- Het hout dat je wilt hakken, moet steeds stevig en stabiel liggen. Daarom gebruik je best een stevig en stabiel hakblok. Hak steeds op de plaats waar het hout op het hakblok rust, ook wel het steunpunt genoemd. Anders kan het hout plots wegspringen.
- Gelijkaardig zoals met een hamer, sta je wanneer je wilt hakken in spreidstand en buig je een beetje door je knieën zodat je zeker stabiel staat. Je moet niet te veel kracht op de bijl zetten want de zwaartekracht doet het meeste werk voor jou.
- Hak niet loodrecht op het hout, maar onder een hoek van 45°.
- Een bijl draag je steeds met de snede naar voor en je hand over de bijlkop.

- Een bijl geef je door met de snede naar boven en de bijlkop naar de ontvanger.

- Laat een bijl nooit rondslingeren. Als je de bijl niet gebruikt, moet je ervoor zorgen dat de snede bedekt is. Dit kan je doen door het in een blok hout te hakken zodat de hele snede bedekt is of d.m.v. een bijlhoesje. Bedek de snede nooit door de bijl in de grond te steken. Hierdoor zal de bijl beginnen roesten.

2.1.5 Mes

Een mes is een zeer handig hulpmiddel en mag vanaf de jong-givers meegenomen en gebruikt worden. Gebruik echter nooit een mes om stoer te doen of anderen te bedreigen. Werp- of vlindermessen zijn dan ook niet welkom op de scouts. Een klein vouwmes of Zwitsers zakmes voldoet prima voor gebruik op kamp of andere activiteiten. Zorg ervoor dat het lemmet van je mes nooit langer is dan je handpalm.

- Als je een mes met een lemmetvergrendeling hebt, gebruik je deze vergrendeling steeds.
- Snij altijd van je lichaam weg
- Gooi nooit met een mes!
- Een mes dient om te snijden, probeer er dus niet mee te hakken. Dit maakt je mes alleen maar bot.
- Geef een mes bij voorkeur dichtgeklapt door. Als dit niet mogelijk is, geef je het mes met de snede naar boven en de punt naar jezelf gericht door.

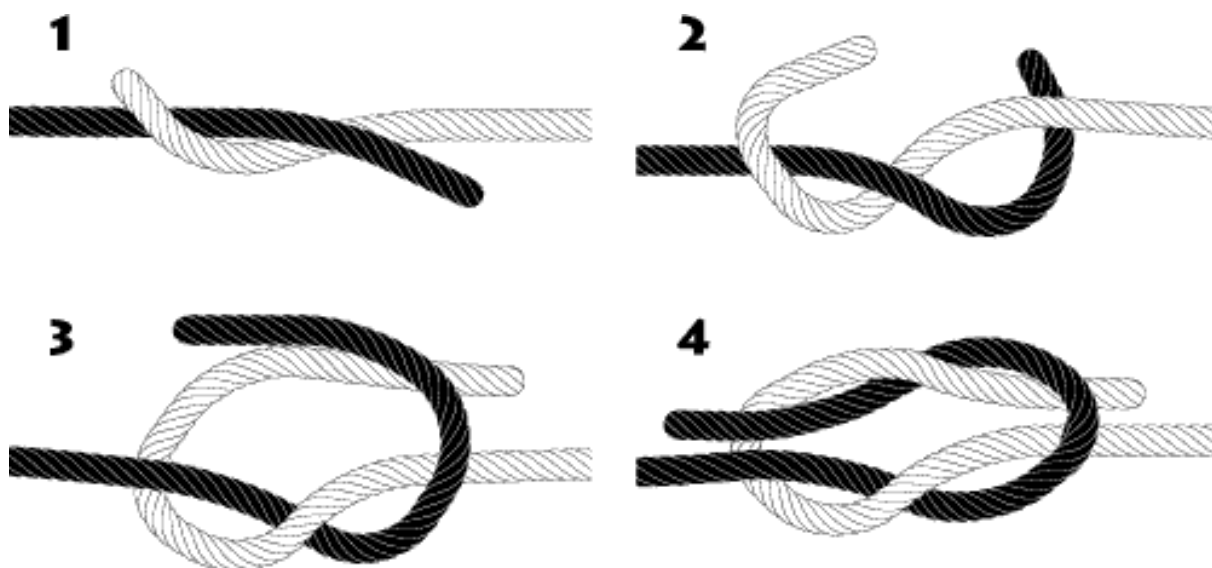

2.2 Knopen

Voor dit onderdeel moet je 4 knopen kunnen maken alsook een degelijke sjorring.

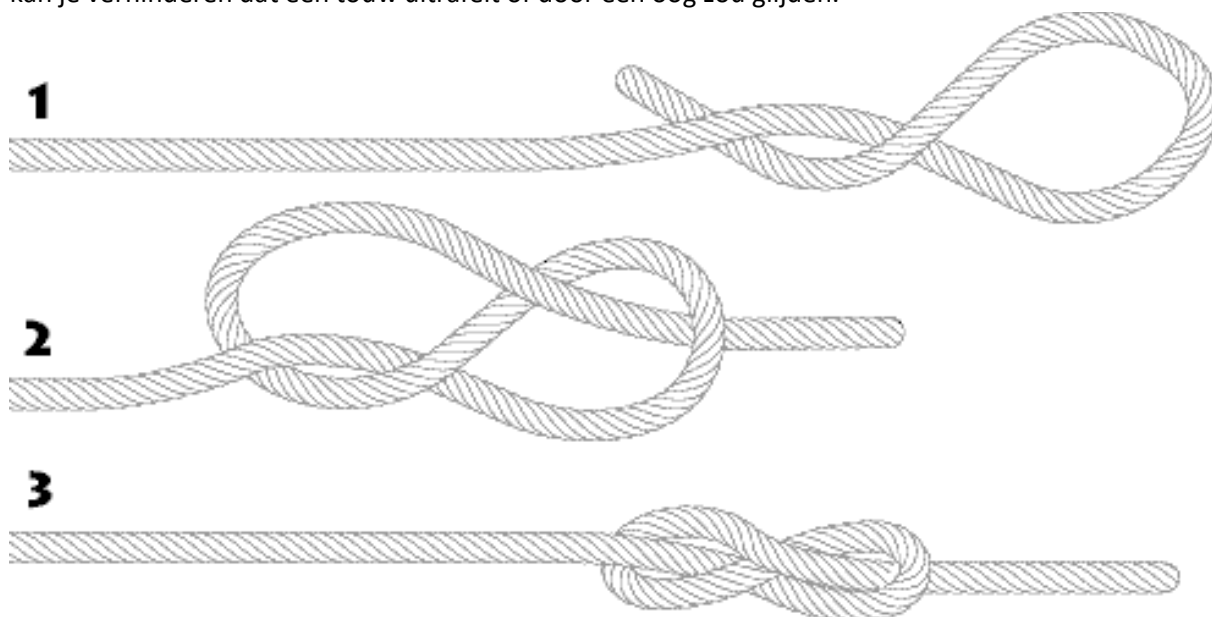
2.2.1 Platte knoop

De platte knoop kan je gebruiken om iets dicht te binden. De platte knoop is niet geschikt als verbindingsknoop om twee touwen met elkaar te verbinden. Dit komt omdat de platte knoop snel los komt als er geen voortdurende kracht op beide touwen uitgeoefend wordt.

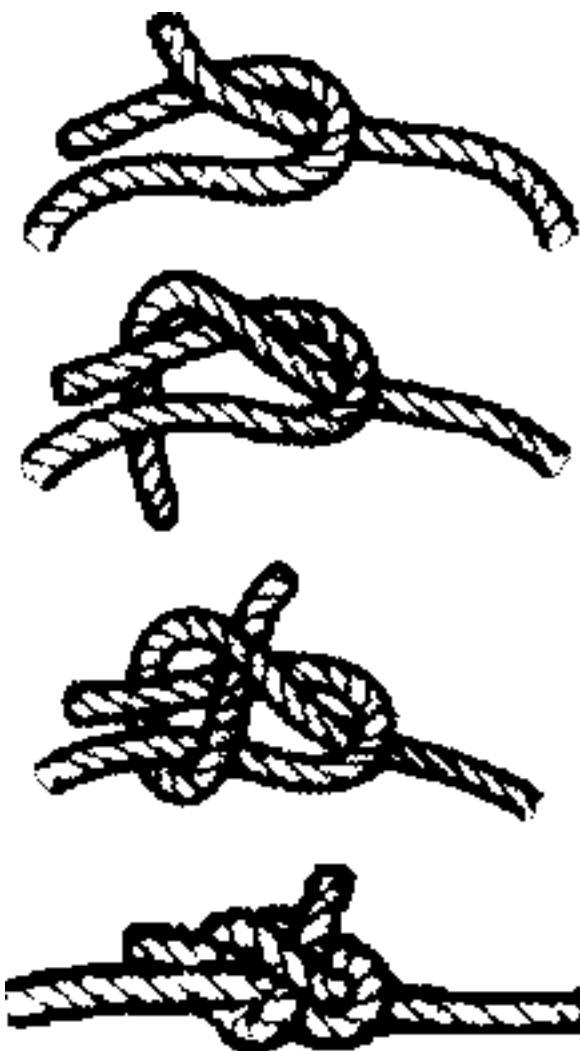
2.2.2 Achtknoop

Deze knoop wordt gebruikt om een verdikking in het uiteinde van een touw te maken. Op deze manier kan je verhinderen dat een touw uitrafelt of door een oog zou glijden.

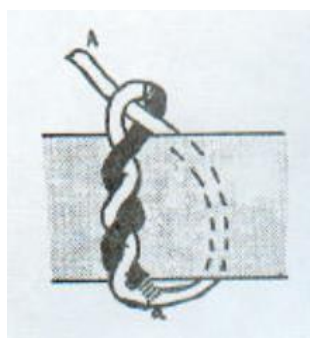
2.2.3 Schootsteek

De schootsteek dient om twee touwen aan elkaar te knopen

2.2.4 Timmermanssteek

De timmermanssteek is een zeer eenvoudige manier om een schuivende lus rond een voorwerp of paal aan te leggen. Hij kan gebruikt worden als begin van een sjorring of voor het slepen of hijsen van palen.

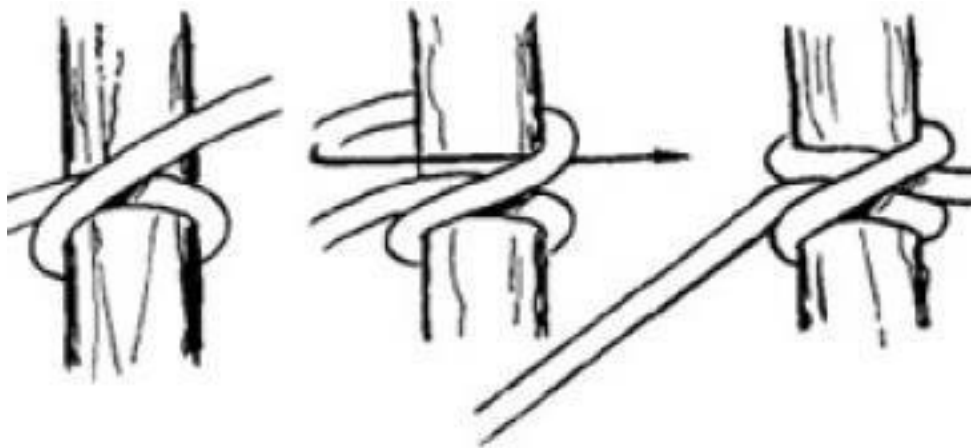

2.2.4 Sjorren

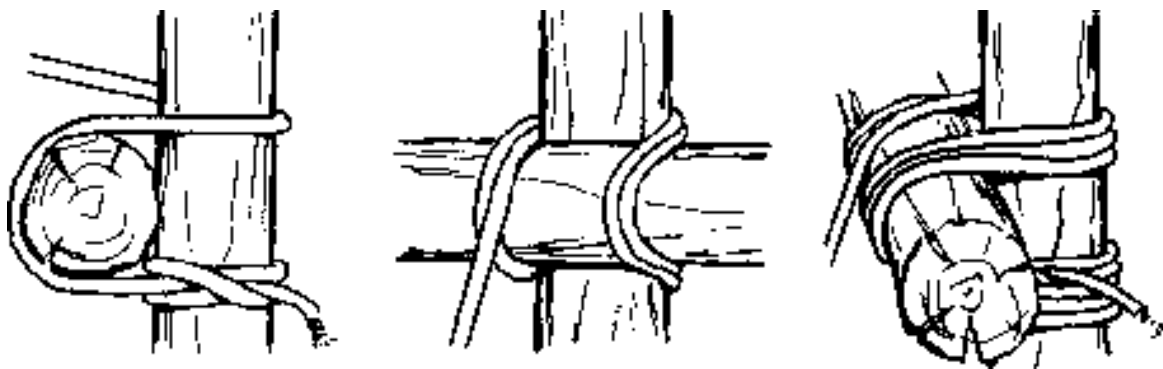
Er zijn verschillende soorten sjorringen, maar in de teervoet leggen we de focus op de kruisjorring. Deze dient om twee balken te verbinden die loodrecht op elkaar staan. Niets houdt je echter tegen om andere sjorringen uit te testen zoals driepikkelsjorring, diagonalsjorring, steigersjorring, vorksjorring,

...

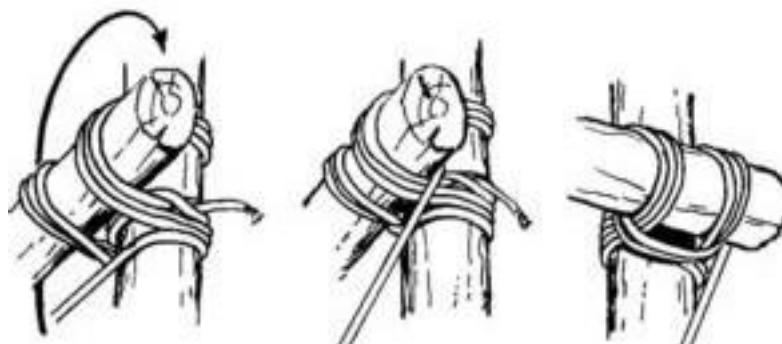
- Snij enkele armlengtes sjortouw af, afhankelijk van de dikte van de balken. Gemiddeld 3-4 armlengtes is een goede vuistregel.
- Begin de sjorring met een mastworp op de vaste paal. De vaste paal is de paal die reeds vast zit in je constructie (of de paal die de basis van je constructie vormt). De mastworp kan je zien op onderstaande foto.

- De volgende stap is het leggen van de windingen. Ga met het touw over de losse paal, onder de vaste paal, over de losse paal en onder de vaste paal. Ga minstens drie keer volledig rond. Leg de tweede winding op de losse paal aan de binnenkant van de eerste. Op de vaste paal leg je ze aan de buitenkant. Elke winding moet goed aangetrokken worden alvorens je met de volgende begint.

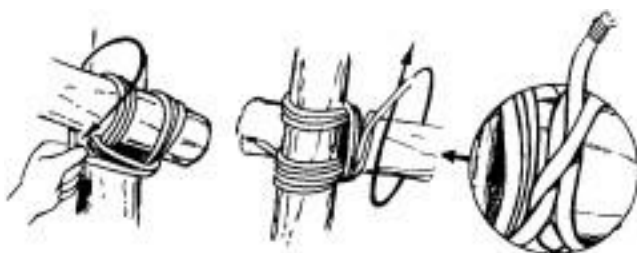

- De volgende stap is 'woelen'. Draai drie keer tussen beide palen, dwars op de windingen. Bij elke slag moet je de woeling goed aantrekken. Dit is heel belangrijk voor de stevigheid van de

sjorring.

- Eindig de sjorring met een mastworp op de losse paal of vorm met het begin en het einde van het touw een platte knoop. Let er op dat je bij het leggen van de mastworp de druk op de woeling niet loslaat, want dan is al je werk voor niets geweest.

- Blijft er nog extra touw over na de mastworp, dan kan je dat er afsnijden.

2.3 Vuur

2.3.1 Voorzorgen

Bij het maken van een vuur moet je altijd enkele voorzorgen nemen, deze zijn:

- > Vraag altijd toestemming aan de plaatselijke autoriteiten.
- > Zorg dat er altijd blusmateriaal in de directe omgeving is. Zorg dat iedereen weet waar dit blusmateriaal exact staat.
- > Laat het vuur nooit onbewaakt achter, ook niet om extra hout te gaan halen! Zorg ervoor dat er altijd iemand bij het vuur is.
- > Hou rekening met de afstand tot de bosrand. Dit is minimum 100 meter, tenzij anders afgesproken met de verantwoordelijke (boswachter, enz.).
- > Overdrijf niet met de grootte van het kampvuur. Hou het geheel overzichtelijk en veilig.
- > Baken je kampvuur altijd af. Stenen, dikke houten balken of een put zijn voldoende. Het belet dat het vuur uitbreidt en vormt een duidelijk grens voor de omstanders. Gebruik echter nooit stenen uit een rivier! Deze kunnen immers ontploffen.
- > Verbrand geen chemische materialen (plastic, enz.).

2.3.2 Waar maak je beter geen vuur?

- › Zoals eerder vermeld, maak je geen vuur in de buurt van een **bosrand**. Hetzelfde geldt voor huizen, hagen, weiden, enz.
- › Op **rotsachtige grond**. Deze kan namelijk vocht bevatten, en bij opwarming kunnen deze stenen uit elkaar springen.
- › Op **vochtige of bevroren ondergrond**. Deze ondergrond onttrekt zeer veel energie aan je vuur. Je zal het moeilijk aan kunnen steken en -houden. Als er geen andere optie is, gebruik je hier het isolatievuur (zie verder).
- › Op **heidegrond**, deze gebieden zijn zeer brandgevoelig.

2.3.3 De vuurpiramide

Vuur ontstaat enkel als de volgende drie elementen verbonden zijn: “zuurstof, warmte en brandstof”. Wanneer je het vuur wil doven, volstaat het om één van de drie elementen weg te halen (bv. door een deken over het vuur te gooien haal je het element “zuurstof” uit de verbinding, hierdoor zal het vuur doven). Om vuur te maken moet je dus zorgen dat je de drie elementen bij elkaar voegt en samen houdt.

Zuurstof is noodzakelijk voor het verbranden van het hout. Voldoende luchttoevoer en het toevoegen van extra lucht door wind of blazen zal de vlammen aanwakkeren.

Om het vuur in gang te krijgen, heb je **warmte of een ontsteking** nodig. Hiermee steek je in de eerste plaats het tondel aan. Wat tondel precies is, wordt hieronder nog uitgelegd. De ontbrandingswarmte kun je halen uit lucifers, een aansteker, vuurstenen, wrijvingswarmte, enz.

De **brandstof** duidt op het materiaal dat je gaat verbranden. In het geval van een kampvuur, zal dit altijd hout of ander natuurlijk materiaal zijn. Welk soort hout je in verschillende situaties gebruikt, zal later worden uitgelegd.

2.3.4 Hoe maak je nu een vuur?

Verzamel al je benodigde brandbare materialen voor je iets aansteekt. Dit zijn: tondel, aanmaakhout en brandhout. Zorg er ook voor dat je een manier hebt om het vuur uit te doven vooraleer je het aansteekt!

- › **Wat is tondel?** → Tondel is droog en licht ontvlambaar materiaal dat je makkelijk met een lucifer, aansteker of vuurschraper doet ontbranden. Bijvoorbeeld: uitgerafeld sjortouw, stro, gedroogd mos, papier, enz. De energie die bij de verbranding hiervan ontwikkeld wordt, moet voldoende groot zijn om het aanmaakhout aan te steken.
- › **Wat is aanmaakhout?** → Aanmaakhout is fijn, dun en droog hout. Vermijd groen hout en twijgjes, want die bevatten te veel vocht. Zorg ook dat je genoeg aanmaakhout hebt aangezien dit heel snel opbrandt.
- › **Wat is brandhout?** → Brandhout is het hout waarop je vuur uiteindelijk zal branden. Gekleefd, zacht hout (naaldhout, kastanje, linde, enz.) is ideaal om te beginnen. Hard hout (eik, es, beuk, enz.) zal langer branden en is daarom ideaal om op te koken.

Zorg dat je voldoende tondel, klein aanmaakhout, klein hout en groter brandhout binnen handbereik hebt voordat je aan een vuur begint!

Aansteken van het vuur

Een makkelijke manier om je vuur aan te krijgen is een piramidevuur (zie soorten vuur). Hierbij maak je een piramide van aanmaakhout en leg je je tondel in het midden van deze piramide. Je steekt het tondel aan en deze steekt op zijn beurt het aanmaakhout aan. Je zal waarschijnlijk extra zuurstof moeten voorzien om het vuur verder aan te krijgen. Dit doe je door te wapperen of te blazen. Daarna leg je het klein brandhout op het vuur, wat later vervangen kan worden door groot brandhout.

Doven van het vuur

Nadat je klaar bent met je kampvuur, moet dit natuurlijk nog gedoofd worden. Een kampvuur is pas volledig uit als alle delen zo afgekoeld zijn dat je ze veilig kan aanraken. Je dooft een kampvuur door het te laten uitbranden, daarna met water te blussen, om te woelen en opnieuw te blussen. Spit de verbrande aarde om met een spade en vult de vuurputterug met aarde. Op deze manier breng je de omgeving zo goed als mogelijk weer in zijn oorspronkelijke staat.

Sprenkel met water

Verspreid stokjes en kooltjes

Opnieuw sprenkelen.
Als kolen en hout koel genoeg zijn om met je hand aan te raken, is het goed.

Verspreid de stokjes en kooltjes.
Schraap brandende en smeulende deeltjes los van hout en stokjes.

Strooi alles onder zand.

Voel na met je hand of het vuur echt gedoofd is.

2.3.5 Soorten hout en hun eigenschappen

GOED OM VUUR AAN TE STEKEN	
BOOMSOORT	KENMERKEN
Berk	Een loofboom met zacht hout, heeft een zeer hoog warmtegevend vermogen, maar verbrandt snel. Gebruik het om het vuur aan te maken of het opnieuw aan te maken.
Meidoorn	Makkelijk aan te krijgen, dus goed om een vuur mee te beginnen.
Vlier	Brandt snel maar wel goed. De eenjarige rechte dode takken zijn ideaal als aanmaak materiaal.
GOED OM VUUR AAN TE HOUDEN	
BOOMSOORT	KENMERKEN
Beuk	Aanbevolen brandhout: het heeft een hoog warmtegevend vermogen, droogt snel en komt in voldoende mate voor. Sla het snel droog op na het zagen en kloven. Het rot snel en verliest dan haar warmtegevend vermogen.
Eik	Uitstekend brandhout.
Els	Goed brandhout, geeft veel hitte.
Es	Prima, doch zeldzaam brandhout. Ruikt aangenaam en brandt regelmatig. Es brandt ook als het wat vochtiger is nog goed.
OOK GOED BRANDHOUT MAAR MET ENKELE NADELEN	
Esdoorn	Brandt goed, alleen een beetje snel. De geur die er van af komt is wel erg scherp, dus niet altijd een aanrader.
Haagbeuk/fruitbomenhout	Dit is uitstekend brandhout, maar zeldzaam.
Iep	Brandt alleen als het goed droog is, daarom lastig aan te krijgen.
Naaldbomen (den/spar/lariks en ceder)	Geven veel warmte, maar verbranden snel en knetteren vonken; de harsen die ze bevatten, geven veel rook en roet.
SLECHT OM VUUR AAN TE HOUDEN	
BOOMSOORT	KENMERKEN
Zachte loofbomen (linde, wilg, kastanje, populier)	Linde, wilg, kastanjeboom en populier branden slecht en geven weinig warmte. Bij verbranding geeft het een onaangename geuren.

2.3.6 Kampvuren

Tafelvuur

Dit dient om vuur op een hoogte te maken. Dit doe je aan de hand van een isolatielaag tussen de ondergrond en het vuur.

Een tafelvuur maak je zo:

- Sjur eerst het skelet zoals aangegeven in de figuur. Een goede beginhoogte voor het kookblad is 60cm.
- Breng nu een modderlaag aan op het kookblad. Deze modderlaag beschermt de balken tegen het vuur.
- Eenmaal de modder droog is, kan je beginnen met je vuur.

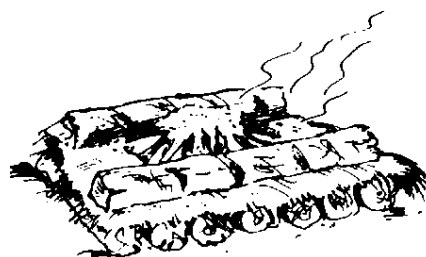
Piramidevuur

Dit vuur is handig om te beginnen en het vuur aan te krijgen. Hierbij maak je een piramide van aanmaakhout en leg je je tondel in het midden van deze piramide. Je steekt je tondel aan en deze steekt op zijn beurt het aanmaakhout aan. Je zal waarschijnlijk extra zuurstof moeten voorzien om het vuur verder aan te krijgen. Dit doe je door te wapperen of te blazen. Daarna leg je het klein brandhout op het vuur en later kan dit vervangen worden door groot brandhout.

Isolatievuur

Als je op een vochtige of bevroren ondergrond moet werken, maak dan best een isolatievuur. Een isolatievuur isoleer het vuur namelijk van de bodem. Het is in feite een tafelvuur maar dan niet verhoogd. Maak met balkjes een platform. Hierop leg je een beschermlaag zand en daarop kan je je vuur stoken.

2.4 Met de fiets

2.4.1 In groep op fietstocht

Aangezien we om de twee jaar op kamp gaan in Limburg en dit vaak met de fiets doen, zal het volgende deel gaan over de regels i.v.m. fietsen in groep. Als je in groep op fietstocht gaat, probeer je best zo'n rustig mogelijke route uit te stippelen. Probeer drukke wegen dus te vermijden. Dit doe je door te fietsen langs wegen met een lage maximumsnelheid of beter nog, langs aanbevolen fietsroutes. Hierbij is "<http://www.fietsroute.org/>" je beste vriend. Deze site laat je toe om heel gemakkelijk de juiste fietsroute te vinden om op je bestemming te geraken.

2.4.2 Knooppuntennetwerken

De knooppunten van een knooppuntennetwerk zijn kruisingen van veilige en aangename fiets- of wandelpaden, telkens aangeduid met een nummer. Tussen de knooppunten vind je bordjes die aanduiden in welke richting de nabijgelegen knooppunten liggen. Aan de hand van routenetwerkkarta met alle knooppunten, kun je dus gemakkelijk een route uitstippelen. Onderweg heb je dan alleen maar een lijstje met nummers nodig.

2.4.3 De verkeersregels

Wanneer je onvermijdelijk toch even op de openbare weg terecht komt, moet je je ook houden aan de verkeersregels. De belangrijkste verkeersregels voor fietsers in groep zijn hier even opgesomd:

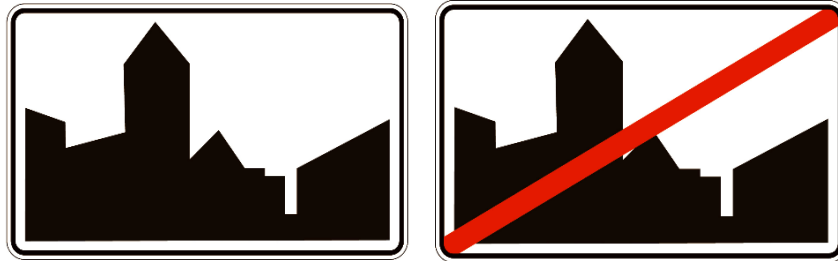

- Rij steeds aan de rechterkant van de baan. Maak gebruik van de fietspaden. Als er geen fietspad is, moet je op de rijbaan fietsen. Rij in dat geval zo dicht mogelijk aan de rechterkant van de baan.

- Steek de baan bij voorkeur over aan de verkeerslichten of aan voorziene oversteekplaatsen. Als dit niet mogelijk is, dan let je extra goed op bij het oversteken of er geen auto's in aantocht zijn!

- Je mag met twee naast elkaar rijden, tenzij het kruisen met een tegenligger onmogelijk is (binnen en buiten de bebouwde kom) of als er achteropkomend verkeer in aantocht is (buiten de bebouwde kom). Je herkent het begin en het einde van de bebouwde kom aan de volgende bordes.

- Steek je arm uit telkens als je van richting gaat veranderen, behalve als dit je evenwicht in bedwang brengt.
- Verleen voorrang aan voetgangers die op het zebrapad aanstalten maken om over te steken.
- Volg de verkeersregels voor het verlenen van voorrang aan andere weggebruikers.
  - Afbeelding 1: De weggebruikers op de andere weg hebben voorrang. Als je iemand ziet naderen, moet je vertragen of stoppen om voorrang te verlenen.
  - Afbeelding 2: Je moet voorrang verlenen aan weggebruikers die van rechts komen.
  - Afbeelding 3: De weggebruikers op de andere weg hebben voorrang. Je bent verplicht om te stoppen en voorrang te verlenen.

- Hou je aan de verplichte rijrichting en rij niet in de straten waar dit verboden is

- In veel eenrichtingsstraten mag je met de fiets wel in twee richtingen. Doe dit echter enkel als dit uitdrukkelijk toegelaten wordt door het volgende verkeersbord.

2.4.4 Een lekke band herstellen

Als je op fietstocht bent, kan het al eens voorvallen dat je een lekke band krijgt. Dit gebeurt wanneer de binnenband een lek of een gaatje heeft. De band oppompen heeft dan geen nut want de lucht komt er gewoon weer uit. Om dit probleem op te lossen volg je de volgende stappen:

1. Demonteer het wiel.
2. Duw op het ventiel om de band helemaal te laten leeglopen.
3. Lepel met de bandlichters de buitenband los van de velg en klem de bandlichters achter de spaken.
4. Haal het ventiel door de velg en haal de binnenband uit de buitenband. Als er een moertje rond je ventiel zit, moet je dit eerst losdraaien.
5. Pomp nu de binnenband terug op en dompel deze onder in water. Op de plaats waar je luchtbelletjes ziet opborrelen zit het lek in je band. Duid deze plek aan met een stift of een stuk krijt.
6. Maak met een stukje schuurpapier de plaats op en rond het lek iets ruwer en breng vervolgens lijm aan. Schuur en lijm een oppervlakte die iets groter is dan de plakker die je zal gebruiken om het lek te dichten. Laat de lijm enkele minuten drogen.
7. Neem nu de plakker, verwijder de folie en kleef hem recht op het lek. Duw de plakker goed aan en wrijf goed langs de randen.
8. Herhaal vanaf stap 5 om te controleren of er nog meer gaatjes in de fietsband zitten.
9. Als er geen gaatjes meer zijn, breng je de binnenband opnieuw aan. Steek eerst het ventiel door de velg en maak dit vast. Leg dan de binnenband rond het wiel en pomp de band lichtjes op. Leg vervolgens de buitenband weer rond het wiel door de band met de duim en wijsvinger rond het wiel te trekken.
10. Monteer het wiel.

BANDENLICHTERS

PLAKSET

2.5 Observatie

Spoortekens en hun betekenis

Begin spoor

Te volgen weg

Versnelde pas

Verboden weg

Verkeerd spoor

Gevaar

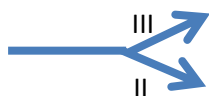
Einde spoor

Onbewoond kamp

Bewoond kamp

Splitsen van de patrouille

Ondrinkbaar water

Drinkbaar water

Overschrijden hindernis

Zoekopdracht

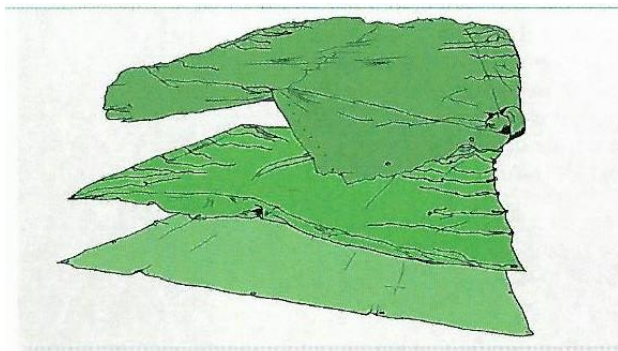
Afslaan

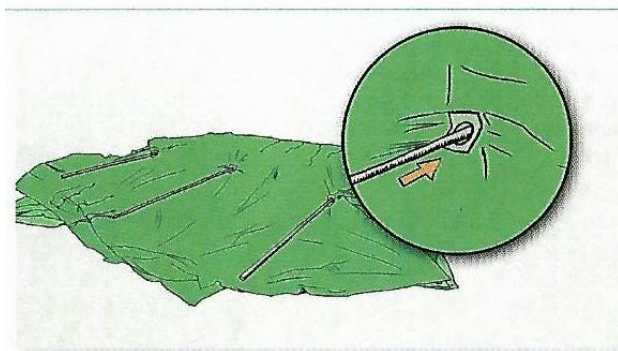

2.6 Tent

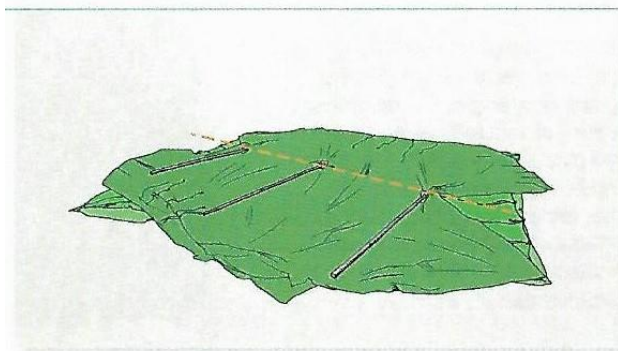
2.6.1 Patrouilletent

Zoek een plaats met een vlakke ondergrond en leg daar het grondzeil open. Leg het buitenzeil open op het grondzeil met de binnenkant naar boven gericht. Leg daarna het binnententzeil op het buitenzeil, eveneens met de binnenkant naar boven.

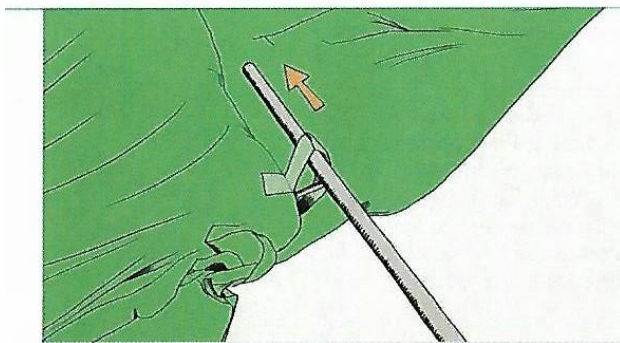

Steek de drie palen van het geraamte in elkaar en steek ze met de pin door de gaten van het binnententzeil.

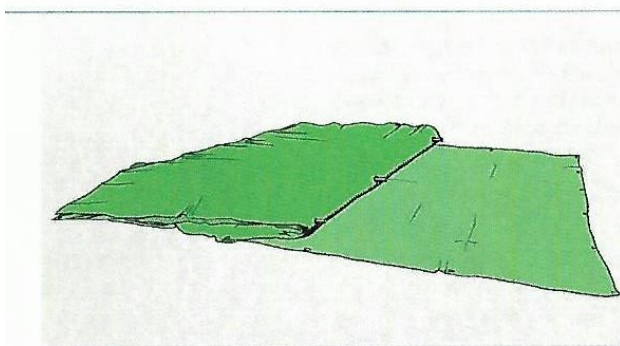

Plooi één helft van het binnententzeil op de andere helft.

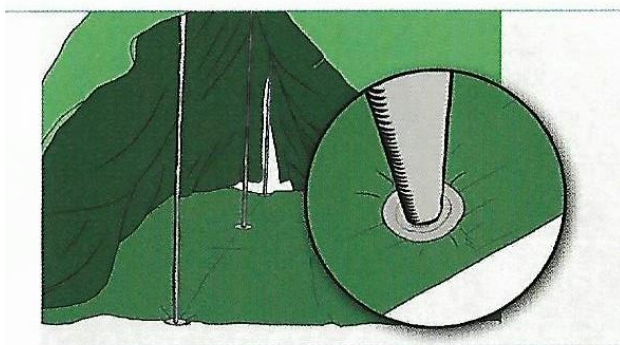

Steek de dwarspaal in elkaar en steek hem door de lussen van het binnententzeil. Steek de pinnen van de drie palen in de daarvoor voorziene openingen van de dwarspaal.

Plooi nu ook het buitententzeil toe en zorg ervoor dat de pinnen van de drie palen door de openingen van het buitententzeil steken.

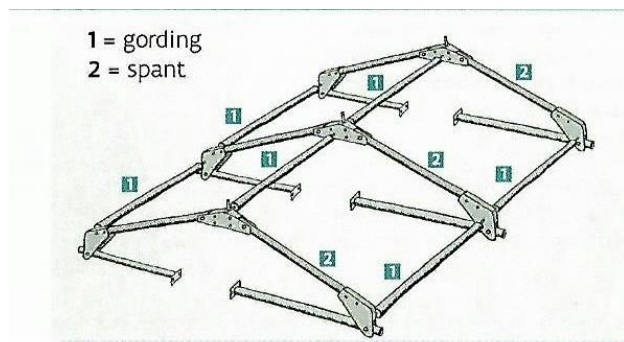
Nu kan je de tent met drie personen recht zetten (één per paal). Zorg ervoor dat de pinnen door het tentzeil blijven steken. Verplaats de tent zodat de palen in één lijn komen te staan in het midden van het grondzeil. Plaats onder iedere paal een mastplaatje om het grondzeil te beschermen.

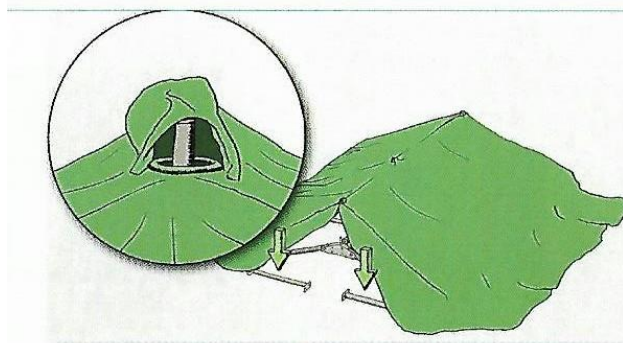
Nu kan je de tent beginnen opspannen. Doe de tentdeuren dicht, anders is de kans groot dat dit na het opspannen niet meer zal lukken. Maak met de spankoorden de hoeken van het binnententzeil vast. Zorg ervoor dat de hoek tussen het spankoord en de piket ongeveer 90° bedraagt en dat deze wordt ingeklopt met de 'scherpe' kant weg van de tent. Maak nu ook de andere spankoorden van de binnentent vast. Zorg ervoor dat alle piketten op één lijn worden gezet. Doe nadien hetzelfde met de spankoorden van de buitentent.

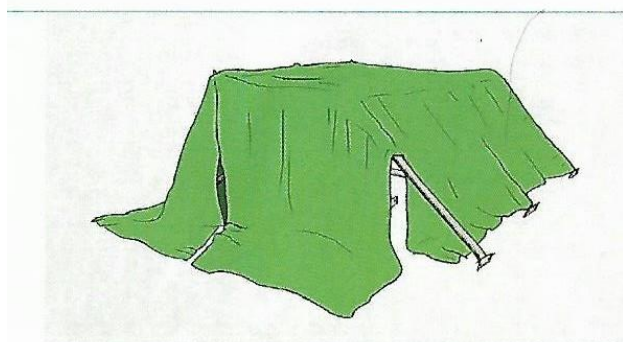
2.6.2 Seniortent

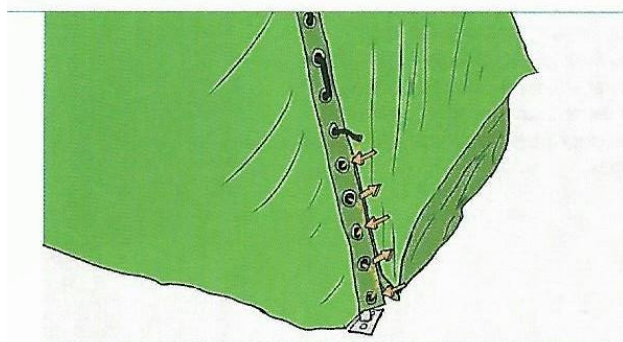
Plooi de spanten open in de vorm van een driehoek en verbind ze met de gordingen. In de spanten zijn daarvoor de nodige gleuven voorzien.

Leg het tentzeil over het geraamte. Haal de ringen van het zeil over de pinnen die bovenaan en aan de zijkanten van de spanten zitten.

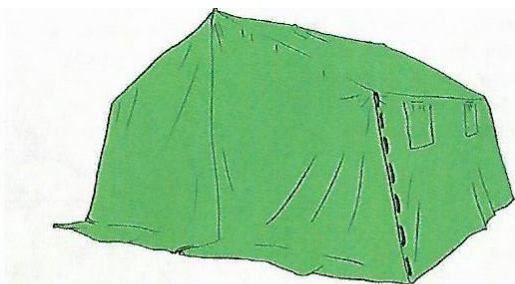

Plooi met drie personen (één per spant) gelijktijdig de standers van de spant aan één zijde van de tent open. Doe daarna hetzelfde voor de andere zijde. Let erop dat de ringen van het tentzeil over de pinnen blijven liggen en dat het tentzeil bij het openplooien niet tussen de scharnieren van de spanten knelt.

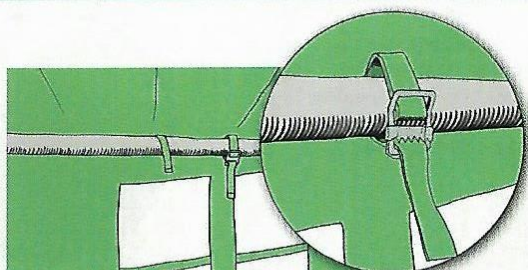

Als je de tent volledig hebt rechtgezet, sluit dan de vier tenthoeken met de hoekkoorden via de ringen.

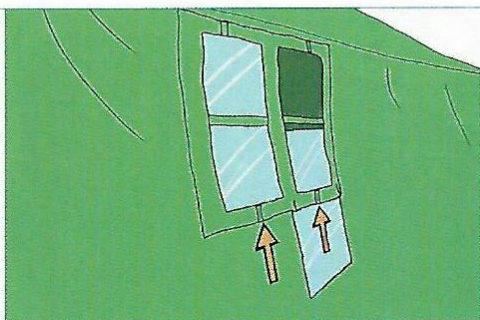

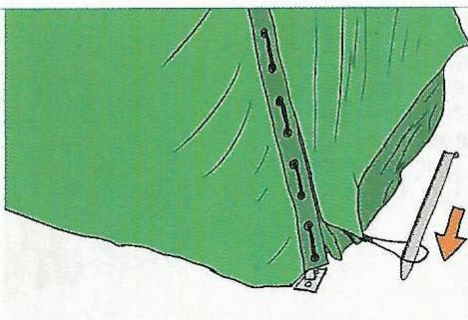
Sluit daarna beide tentdeuren. Zorg er nu voor dat het geraamte stabiel staat en dat het tentzeil overal mooi aansluit.

Met de riemen kan je het tentzeil vastmaken aan de spanten en gordingen.

Steek de vensterplaten in de vensteropeningen.

Zet de tent vast door ze te verankeren met piketten. Die moet je zowel door de openingen in de standers als door de lussen van het tentzeil slaan.

3 EHBO

Als scout/gids ben je vaak op weg en ga je vaak om met scherpe voorwerpen zoals een mes of bijl. Je maakt vuur, je kookt zelf, ... Kortom, een ongeluk is snel gebeurd. Daarom is een basiskennis van eerste hulp voor een scout/gids absoluut een noodzaak. In dit hoofdstuk proberen we je enkele vaardigheden aan te leren.

3.1 De vier stappen in de eerste hulp

Wanneer er een ongeval gebeurt, zijn er steeds vier stappen die je moet volgen. Je kan deze vier stappen gebruiken bij zowel een groot als een klein ongeval. Het stappenplan is erg handig. Wanneer je dit vanbuiten leert, is de kans dat je rustig reageert in een ernstige situatie een heel pak groter.

EHBO in vier stappen

STAP 1: Veiligheid

Veiligheid is zeer belangrijk. Door ervoor te zorgen dat de situatie veilig is, vermijd je dat er nog meer slachtoffers vallen.

1 Veiligheid van jezelf

- Kijk goed rond of er gevaar is
- Leg scherpe voorwerpen weg
- Trek wegwerphandschoenen aan om niet in aanraking te komen met bloed of andere lichaamsvochten

2 Veiligheid van het slachtoffer

- Verplaats het slachtoffer alleen als hij in gevaar is en als je zelf geen gevaar loopt

3 Veiligheid van de omstaanders

- Probeer ervoor te zorgen dat de omstaanders veilig zijn (zeg dat ze van de straat moeten gaan,...)

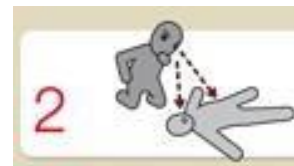

STAP 2: Vaststellen van het bewustzijn en de ademhaling

1) Controleer het bewustzijn:

Ga na of het slachtoffer nog reageert:

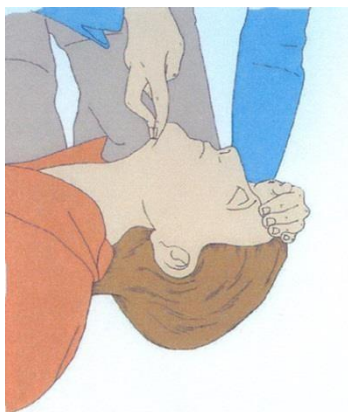
- Schud zachtjes aan de schouders
- Vraag luid: "Gaat het?"

Wat zie je?	
Het slachtoffer <i>reageert</i> ↓ Hij is <u><i>bewust</i></u> ↓	Het slachtoffer <i>reageert niet</i> ↓ Hij is <u><i>bewusteloos</i></u> ↓
Wat doe je?	
<ul style="list-style-type: none"> + Laat het slachtoffer liggen in de houding dat je hem gevonden hebt. Verplaats hem alleen als er gevaar is. + Probeer te weten te komen wat er mis is. Praat met het slachtoffer. + Haal hulp van een volwassene als dat nodig is. + Blijf regelmatig het bewustzijn en de ademhaling controleren. 	<ul style="list-style-type: none"> + Roep luid om hulp! + Draai het slachtoffer op de rug. + Maak de luchtweg vrij.

2) Maak de luchtweg vrij:

Maak de luchtweg vrij door het hoofd te kantelen en de kin omhoog te duwen.

Afbeelding (2)

- 1 Ga op je kniën zitten naast het slachtoffer
- 2 Leg een hand op het voorhoofd van het slachtoffer
- 3 Druk met je hand op het voorhoofd zodat het hoofd naar achter kantelt
- 4 Zet twee vingertoppen van je andere hand onder de punt van de kin van het slachtoffer
- 5 Til de kin omhoog om de luchtweg vrij te maken

3) Controleer de ademhaling:

Breng je oor en wang dicht bij de mond van het slachtoffer en kijk ondertussen naar de borstkas. Hou het hoofd nog steeds gekanteld terwijl je de ademhaling controleert. Kijk, luister en voel gedurende 10 seconden of er ademhaling is.

Afbeelding (3)

Wat zie je?	
Het slachtoffer reageert niet, maar <u>ademt wel normaal</u>	Het slachtoffer reageert niet, en <u>ademt niet normaal</u>
↓	↓
Wat doe je?	
+ Houd het hoofd gekanteld en de kin omhoog, zodat het slachtoffer kan blijven ademen	+ Start <u>reanimatie</u>

STAP 3: Verwittigen van de hulpdiensten

Verwittig een volwassene. Hij of zij kan dan beslissen of de hulp van een dokter nodig is. Soms moet je ook meteen de hulpdiensten verwittigen. Dit doe je wanneer het slachtoffer bewusteloos of ernstig gewond is. Je belt dan naar het Europese alarmnummer: **112** Ook het nummer van het antigifcentrum is handig om te weten: **070/ 245 245**

Geef volgende informatie als je 112 belt:

- > Zeg **WIE** je bent
- > Vertel **WAT** er precies gebeurd is
  - ✓ Wat is er precies gebeurd (ongeval, gevallen,...)
  - ✓ Is er nog gevaar? (Bijvoorbeeld brand)
- > Leg uit **WAAR** de hulpdiensten precies naartoe moeten komen
  - ✓ Adres
  - ✓ Herkenningspunten
- > Vertel **WIE** de slachtoffers zijn
  - ✓ Hoeveel slachtoffers zijn er?
  - ✓ Wat is de toestand van het slachtoffer? (Bewustzijn, ademhaling, bloeding,...)

Let op! Haak zelf niet in, maar wacht tot de centrale dit doet, misschien hebben ze nog extra informatie nodig en stellen ze je nog bijkomende vragen.

STAP 4: Verleen eerste hulp

Ben je zeker dat de situatie veilig is?
 Heb je het bewustzijn en de ademhaling gecontroleerd?
 Heb je de hulpdiensten verwittigd als dat nodig is?

Als het antwoord driemaal 'ja' is, verleen je de eerste hulp.

3.2 Bloedneus

Wat?

Een bloedneus krijg je wanneer binnen in je neus een bloedvatje wordt beschadigd.

Wat doe je?

- 1 Zorg voor de veiligheid van jezelf en het slachtoffer.
- 2 Laat het slachtoffer zitten, vraag wat er gebeurd is en of hij nog ergens pijn heeft.
- 3 Trek wegwerphandschoenen aan als dat kan.
- 4 Laat het slachtoffer zijn hoofd lichtjes voorover buigen (leeshouding)
- 5 Knijp vijf minuten lang de neus dicht door met je vingers net onder het harde deel van de neus te duwen. Stop in deze vijf minuten niet met duwen.
- 6 Stop nooit watten of kompressen in de neus!
- 7 Kijk of het bloeden is gestopt. Als dat zo is, maak dan het gezicht van het slachtoffer wat proper, anders knijp je de neus opnieuw vijf minuten dicht.
- 8 Kijk opnieuw of het bloeden is gestopt, als dit niet zo is, moet het slachtoffer naar de dokter.
- 9 Zeg dat het slachtoffer de komende uren zijn neus niet mag snuiten.
- 10 Trek je handschoenen uit en was je handen als je klaar bent.

Afbeelding (4)

Wanneer moet het slachtoffer naar de dokter?

- Als de neus nog steeds bloedt na 10 minuten
- Als de oorzaak van de bloedneus een slag of stoot is (overleg met een volwassene)
- De bloedneus harder begint te bloeden

3.3 Huidwonde

Wat?

We spreken over een huidwonde wanneer de huid beschadigd wordt. Wanneer de huid beschadigd is, valt de bescherming die bacteriën uit ons lichaam houdt weg. Daarom moeten we een huidwonde goed verzorgen.

Er zijn verschillende soorten huidwonden, hieronder bespreken we er een paar:

Afbeelding (5)

Schaafwonde:

Een schaafwonde ziet er rood uit en is meestal vuil. Je ziet kleine stipjes bloed en afgeschaafde velletjes. Een schaafwonde doet veel pijn, maar is meestal niet zo erg.

Afbeelding (6)

Snijwonde:

Bij een snijwonde zie je meer bloed, de huid is hier beschadigd door een scherp voorwerp. Een snijwonde kan klein of groot zijn en ondiep of diep. In hoofdstuk 9.4 spreken we over bloedingen.

Afbeelding (7)

Steekwonde:

Bij een steekwonde zie je aan de buitenkant meestal niet zo veel, enkel een klein rood puntje. De wonde gaat meestal wel heel diep, maar bloedt niet zo veel. Je kan een steekwonde krijgen door bijvoorbeeld op een spijker te lopen. Bij een steekwonde in de buik is er gevaar dat er organen geraakt zijn.

Wat doe je?

Al deze wonden kunnen op dezelfde manier verzorgd worden:

- 1 Zorg voor veiligheid van jezelf, slachtoffer en omstaanders. Leg scherpe voorwerpen opzij.
- 2 Laat het slachtoffer zitten en vraag wat er gebeurd is. Vraag of hij nog ergens pijn heeft en laat het slachtoffer niet op de wonde blazen.
- 3 Haal eventueel een volwassene (grote wonde, vuile wonde, je twijfelt,...)
- 4 Zet het materiaal klaar:
  - + Water
  - + Pleister of zwachtel
  - + Vloeibare zeep
  - + Handdoek
  - + Steriel kompres
  - + Wegwerphandschoenen
- 5 Was je handen met water en zeep en trek wegwerphandschoenen aan als dat kan.

- 6 Als de wonde nog bloedt, stelp dan eerst het bloeden. Dit kan je doen door met een kompres of een handdoek op de wonde te drukken.
- 7 Spoel de wonde met lauw stromend water om de wonde proper te maken. Laat het water rechtstreeks op de wonde stromen. Blijf spoelen tot al het vuil weg is.
- 8 Droog de huid rond de wonde goed af met een handdoek, maar kom niet aan de wonde!
- 9 Dek de wonde af met een wondpleister of steriel kompres. Je kan het kompres vastmaken met kleefpleister of een zwachtel.
- 10 Trek je handschoenen uit en was je handen als je klaar bent.

Wanneer moet het slachtoffer naar de dokter?

- Als de wonde blijft bloeden
- Als de wonde vuil blijft
- Als het slachtoffer niet gevaccineerd is tegen tetanus of als hij dit niet zeker weet
- Bij een schaafwonde groter dan de helft van zijn handpalm
- Bij een erg diepe wonde
- Als er een voorwerp in de wonde zit

3.4 Bloeding

Wat?

We spreken over een ernstige uitwendige bloeding wanneer de huid en een bloedvat beschadigt zijn en het bloed uit de wonde spuit of gutst. Ook bij een huidwonde kan er een bloeding zijn, maar dit is dan slechts een lichte bloeding. (zie paragraaf 3.3 Huidwonde)

Afbeelding (8)

Wat doe je?

- 1 Veiligheid van jezelf en van het slachtoffer
- 2 Laat het slachtoffer, indien mogelijk, zelf op de wonde drukken
- 3 Laat het slachtoffer liggen (en help hem als dat nodig is hiermee)
- 4 Haal een volwassene en laat iemand 112 bellen. Doe dit zelf als je alleen bent.
- 5 Trek wegwerphandschoenen aan als dat kan
- 6 Druk nu zelf op de wonde met een propere doek, een drukverband of ander verbandmateriaal als je dat hebt.
- 7 Als de wonde blijft bloeden, leg je extra doeken of verbandmateriaal op de wonde en druk je nog steviger.
- 8 Blijf drukken tot de hulpdiensten aankomen
- 9 Trek je handschoenen uit en was je handen

3.5 Brandwonden

Wat?

Een brandwonde is een beschadiging van de huid. Je krijgt een brandwonde meestal door vuur of iets warm, maar je kan ook een brandwonde krijgen door elektriciteit of chemische producten.

Er zijn drie soorten brandwonden:

1ste graad brandwonde:

Een eerste graad brandwonde doet pijn. De huid is rood en wat gezwollen.

2de graad brandwonde:

Een tweede graad brandwonde doet veel pijn. Lijkt op een eerste graad brandwonde, maar hier ontstaan blaren.

3de graad brandwonde:

Een derde graad brandwonde doet geen pijn om dat de zenuwen in de huid ook zijn verbrand. De plaatsen rond een derde graad brandwonde zijn meestal 1ste of 2de graad verbrand, dit doet wel pijn. De huid is zwart.

Wat doe je?

- 1 Zorg voor de veiligheid van jezelf, slachtoffer en omstanders.
- 2 Laat het slachtoffer zitten en vraag wat er gebeurd is. Vraag of het slachtoffer nog ergens pijn heeft.
- 3 Roep een volwassene.
- 4 **Eerst water, de rest komt later!** Koel de brandwonde met lauw, stromend water tot de pijn vermindert.
- 5 Als de volwassene beslist dat het slachtoffer naar de dokter moet, maak dan een doek of kompres nat en doe dit rond de wonde.
- 6 **Prik blaren nooit zelf open!** Een open blaar is een toegangsweg voor allerlei bacteriën. Enkel een blaar die je kreeg door te wandelen (blein) kan je open prikken indien ze op een zeer ongemakkelijke plaats zit, laat dit altijd door een volwassene doen.

Wanneer moet het slachtoffer naar de dokter?

- Hij een erge brandwonde heeft
- Hij niet gevaccineerd is tegen tetanus
- Hij ouder is dan 60 jaar of jonger dan 5 jaar
- De brandwonden aan handen, voeten of gezicht zijn
- Bij brandwonden in de mond
- Bij brandwonden door elektriciteit of een chemisch product

3.6 Letsels aan botten, spieren en gewrichten

Wat?

Een letsel aan botten, spieren en gewrichten komt meestal voor tijdens het sporten. Het kan gaan om een kneuzing, een verstuiking, een ontwrichting of een breuk. Het is vaak erg moeilijk om te weten om welk letsel het precies gaat. Ga steeds uit van de ergste situatie, roep een volwassene en ga met het slachtoffer naar het ziekenhuis.

Bij een letsel aan botten, spieren en gewrichten heeft het slachtoffer zich verwond aan de hand, de arm, de voet of het been. Het slachtoffer kan het lidmaat niet meer normaal bewegen of kan er niet meer op steunen. Het letsel doet pijn en is vaak gezwollen of blauw verkleurd. Soms zie je een abnormale stand van het lidmaat.

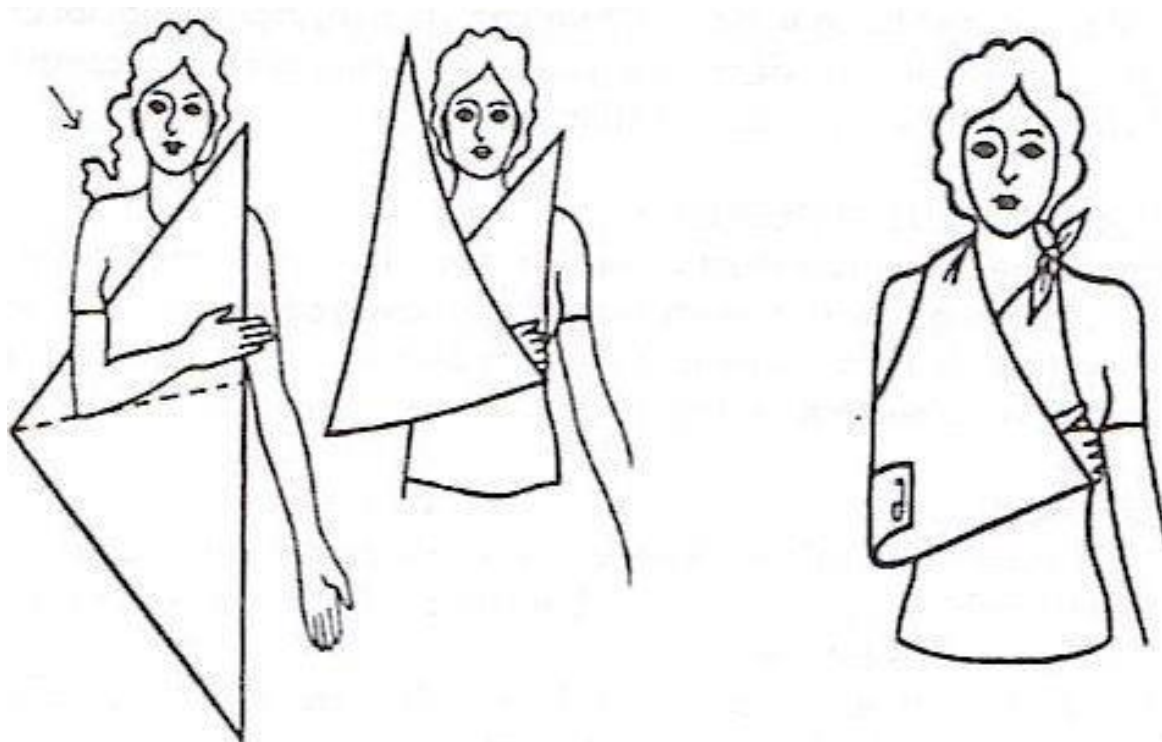
Wat doe je?

- 1 Zorg voor veiligheid van jezelf en het slachtoffer.
- 2 Laat het slachtoffer het gekwetste lidmaat zo weinig mogelijk bewegen.
- 3 Koel het letsel af. (leg het ijs niet rechtstreeks op de huid, maar wikkel het in een doek)
- 4 Koel **maximum** 20 minuten en stop met koelen als het slachtoffer dit ongemakkelijk vindt.
- 5 Verwijs het slachtoffer door naar een dokter of bel indien nodig 112 (bijvoorbeeld bij een gebroken been)
- 6 Je kan sommige slachtoffers helpen door met je das of een driehoeksverband een draagdoek te maken. Dit doe je zo:

Afbeelding (9)

3.7 Reanimatie

Wat?

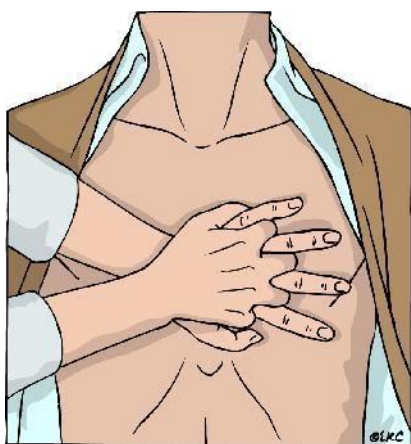
In paragraaf 3.1 zagen we al dat een **bewusteloos slachtoffer dat niet meer ademt** gereanimeerd moet worden. (oefen je reanimatie nooit op een bewuste persoon!) Bij reanimatie nemen we de pompfunctie van het hart over en voorzien we het slachtoffer van zuurstof tot de hulpdiensten aankomen. Als we dit niet zouden doen, krijgen de hersenen van het slachtoffer geen zuurstof meer en zal hij binnen enkele minuten volledige en onherstelbare hersenschade opgelopen hebben.

Wat doe je?

- 1 Zorg voor veiligheid van jezelf en het slachtoffer.
- 2 Controleer het bewustzijn: niet bewust.
- 3 Controleer de ademhaling: geen ademhaling.
- 4 Laat iemand 112 bellen en een volwassene halen of bel zelf 112.
- 5 Geef 30 borstcompressies.
- 6 Geef 2 beademingen.
- 7 Blijf 30 compressies afwisselen met 2 beademingen tot de hulpdiensten (of de volwassene) overnemen

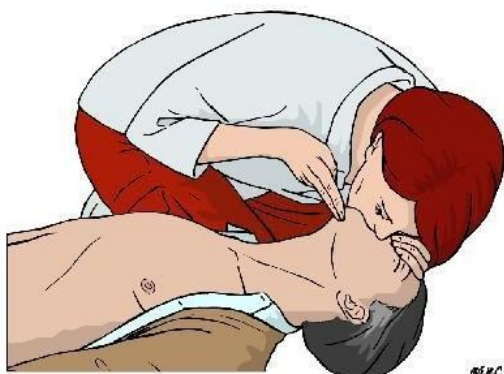
Techniek: borstcompressies

Afbeelding (10)

- Zet je handen midden op de borstkas
- Duw het borstbeen 5 à 6 cm in
- Doe dit 30 keer in een tempo van 100 keer per minuut

Techniek: beademing

Afbeelding (11)

- Doe de kinlift (zie 9.1 – stap2)
- Kantel het hoofd naar achteren
- Knijp de neus dicht
- Pas mond-op-mondbeademing toe
- Beadem 1 seconde zó dat de borstkas omhoog komt (kijk naar de borstkas)
- Geef nog een beademing als de borstkas inzakt.
- Beadem in totaal 2 keer

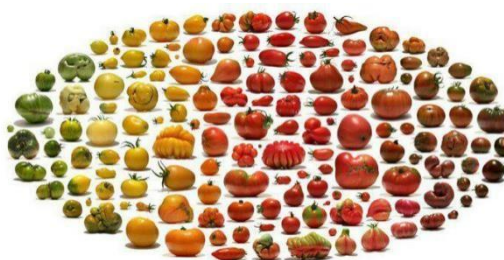
4 De natuur

We hebben maar één planeet, waar we kostbaar mee moeten omspringen.

4.1 Biodiversiteit

4.1.1 Probleem

De biodiversiteit is de som van alle diversiteit of verscheidenheid in de natuur. Denk dan aan al de verschillende tomaten in de winkel of het aantal planten- en diersoorten in een bos. De laatste decennia zien we een heel sterke daling van het aantal soorten en andere biodiversiteit. Het wordt soms de nieuwe massa-extinctie genoemd (denk aan het verdwijnen van de dino's).

Nu vraag je je waarschijnlijk af: wat maakt mij dat nu uit? Wel, meer biodiverse bossen/akkers/landschappen/... kunnen veel betekenen voor de mens. Enkele voorbeelden:

- De bestuiving van bloemen door veel verschillende insecten => appels, peren, ...
- Meer verschillende bacteriën en planten in het water zorgen voor een betere waterzuivering.
- Veel verschillende planten zijn mooier om naar te kijken (toerisme).
- Meer diverse planten- en dierengemeenschappen (zoals bossen) zijn beter beschermd tegen ziektes en rampen (droogtes, overstromingen, ...). Als de ene plant/dier er niet tegen kan zal de andere het wel overnemen. Vb.: bananen, dat zijn nu allemaal klonen van elkaar, als er eens een ziekte zou komen kunnen ze heel gemakkelijk allemaal kapot gaan. Als er dan geen andere soort bananen meer zou zijn zouden ze allemaal verdwijnen.
- ...

4.1.2 Oorzaken

Zoals veel milieuproblemen is het verlies aan biodiversiteit te wijten aan een snel veranderende wereld. Twee hoofdprocessen binnen deze veranderende wereld zijn de industrialisering en de globalisering. De **industrialisering** beschrijft, zoals je in de naam kan horen, de opkomst van de industrie. Er werden steeds meer machines gebouwd, fabrieken gezet, treinen, auto's en frigo's gemaakt... **Globalisering** wil zeggen dat mensen over de verschillende landen heen steeds meer in contact komen te staan met elkaar. Er zijn steeds meer nieuwe manieren om elkaar te leren kennen (bijvoorbeeld: afspreken met een vriend in China door een vliegtuig te nemen, een cadeautje bestellen vanuit Engeland...). Daarnaast krijgen dokters steeds meer kennis en kunde waardoor mensen minder vroeg stierven en de bevolking bleef groeien. Zo waren er in 1750 nog maar 1 miljoen mensen op de wereld en in 2005 al 6,5 miljard mensen. Voor zo veel mensen was ook meer voedsel nodig. In Europa hebben we daarop gereageerd door velden aan te leggen met maar één gewas (zogenaamde monoculturen, bijvoorbeeld maïs), machines te gebruiken en extra meststoffen en pesticiden.

Mensen willen nu ook zo veel mogelijk en zo snel mogelijk geld verdienen en zullen dit doen op de meest gemakkelijke manier. Zelfs als dit op lange termijn juist heel nadelig is. Dit snel geld verdienen gaat soms ten koste van de natuur. Voorbeelden zijn de ontbossing van het amazonewoud of olie gaan boren aan de Noordpool. Omdat we niet meteen de gevolgen merken van dit verlies aan biodiversiteit, wordt er niet veel aan gedaan. Maar op langere termijn kan dit belangrijke gevolgen hebben, die niet betaald zullen worden door de bedrijven/mensen die het mee veroorzaakt hebben.

4.1.3 Gevolgen

Zowel in de landbouw als in het “wild” heeft de mens een grote impact op de biodiversiteit. Hier zijn enkele voorbeelden:

Dennenplantage: weinig diversiteit

Biodivers tropisch regenwoud wordt gekapt en soja- en palmolievelden komen in de plaats.

Rosa Bonheur (1822-1899): 1849

Paulus Potter (1625-1654)

Melkkoeien: nu nog maar 1 variëteit, omdat we voornamelijk dezelfde soort gebruiken.

4.1.4 Enkele oplossingen

- f. In je tuin ook wat wilde plekjes laten, zodat er meer verschillende planten, diertjes en insecten kunnen leven.
- g. Bouw een insectenhotel in je tuin.
- h. Proef ook eens een andere soort appel in de winkel.
- i. ...

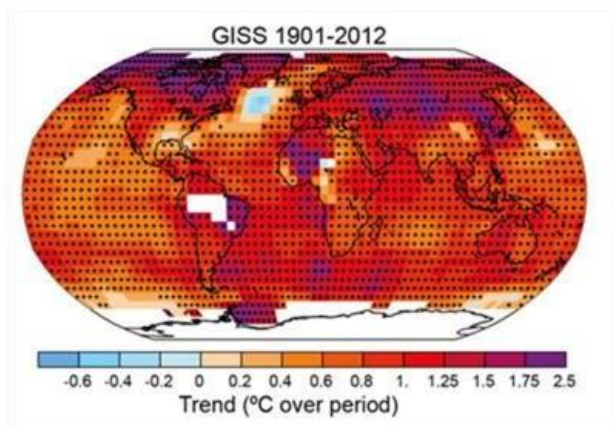

4.2 Klimaatsverandering

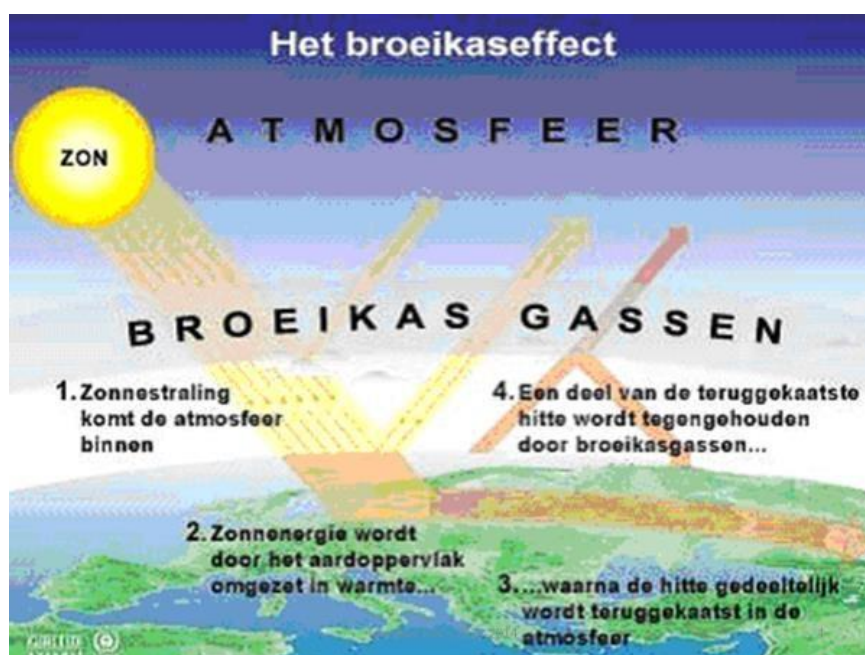
4.2.1 Probleem

Onderstaande kaart laat zien hoe veel graden de aarde is opgewarmd gedurende 20 jaar.

curve uit een rapport van 2000 internationale klimaatexperts: IPCC 2013

Deze opwarming komt door het broeikaseffect, zie het onderstaande prentje voor een overzicht. Zonnestrallen gaan door de verschillende gaslagen van de aarde (atmosfeer) (1). Deze warmen het aardoppervlakte op (2). Warmte en afgekaatste zonnestrallen gaan terug naar de ruimte (3), maar moeten eerst door de atmosfeer. Een deel van die warmte wordt vastgehouden door broeikasgassen, zoals CO₂ (koolstofdioxide) en warmt onze aarde verder op. Zonder dit effect zouden wij niet op onze aarde kunnen leven, want dan zou het ongeveer -18°C zijn in plaats van $+15^{\circ}\text{C}$, heel erg koud dus. Dit proces is het natuurlijke broeikaseffect, maar sinds 1850 gaat het mis: fabrieken, auto's, landbouwdieren, bosbranden, ... zorgen ervoor dat er te veel broeikasgassen in de lucht komen, en het broeikaseffect wordt zo versterkt. De gemiddelde temperatuur op aarde is hierdoor beginnen stijgen op korte tijd. Deze temperatuurstijging in de laatste tientallen jaren noemen we de klimaatopwarming, en die brengt heel wat problemen met zich mee voor de mens en voor de natuur.

4.2.2 Oorzaken

Bij de eerder genoemde industrialisering en de globalisering (zie 4.1.2) horen vervuilende energiebronnen (vb.: steenkool en olie), wat mee de oorzaak is van de opwarming van de aarde. Als je deze verbrandt krijg je CO₂. Zo zijn er in de wereld nog verschillende steenkoolcentrales voor het produceren van elektriciteit. Daarnaast zijn transport (vliegtuigen, auto's, camions, ...) en landbouw (dierscheten, tractors, ...) de grootste oorzaken van de uitstoot van broeikasgassen. Hierbovenop zorgt het verdwijnen van bossen er ook voor dat er minder CO₂ uit de lucht wordt gehaald. Bomen gebruiken dit om te groeien en slaan het op als plantaardig materiaal, wat dan na het leven van de boom voor eeuwen in de bodem blijft.

Vlees als luxeproduct tot midden 20^e E

De dominante plaats van paard en kar voor vervoer en transport tot midden 20^e E

19

4.2.3 Gevolgen

De opwarming van de aarde heeft enkele gevolgen voor de natuur en voor de mens.

1) Extreem weer

Omdat het warmer wordt krijgen we over de hele wereldbol meer droogtes, wat de kans verhoogt op bosbranden, wat dan weer zorgt voor meer CO₂ in de lucht. Maar tegelijk krijgen we ook te maken met zwaardere regenbuien, welke zorgen voor overstromingen en orkanen. Bij ons betekent dit dat we warmere zomers gaan krijgen en tegelijk meer overstromingen door heviger buien.

2) Biodiversiteit neemt af

Dieren/insecten/planten/... kunnen zich niet meteen aanpassen aan de hogere temperaturen en zullen op korte tijd moeten verhuizen of uitsterven.

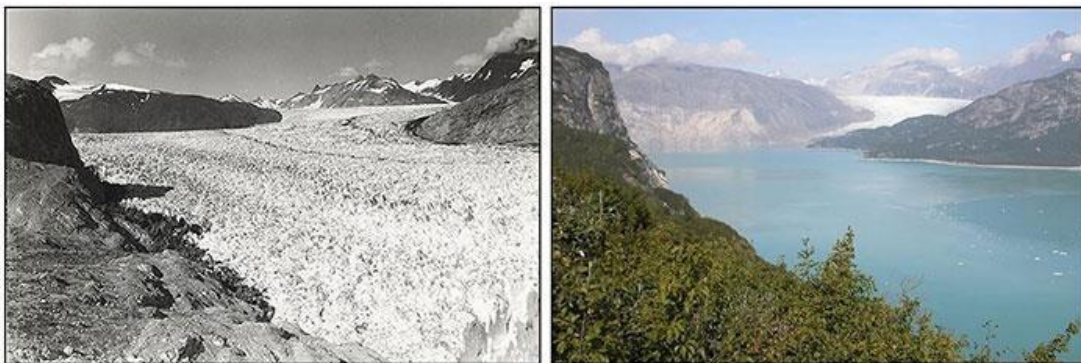

3) Exotische ziekteverspreiders geraken verder

Teken hebben het liever wat warmer en met de stijging van de temperatuur gaan er meer teken zijn, waardoor de tekenbacterie die de ziekte van Lyme verspreid meer zal voorkomen.

4) Gletsjers en ijskappen smelten

Door de opwarming van de aarde smelten de gletsjers en ijskappen aan een heel snel tempo. Gletsjers zijn ijspakken die hoog boven op bergen liggen en waarvan het smeltwater zorgt voor rivieren, waarvan het water wordt gebruikt als drinkwater door veel mensen. De ijskappen smelten aan een snel tempo, waardoor de zeespiegel stijgt. Wat extra wordt versterkt door de uitzetting de oceanen door een hogere temperatuur.

De Muir gletsjer (Alaska) op 13 augustus 1941 en 31 augustus 2004 (bron : Greenpeace)

5) Landbouw wordt moeilijker op sommige plaatsen

De klimaatopwarming zorgt voor meer droogtes en verwoestijning, waardoor oogsten mislukken in landen waar het al heel warm is. Het water verdampt ook sneller waardoor het sproeiwater zouter wordt, wat ook niet goed is voor de gewassen. Om deze redenen moeten de velden ook meer extra water krijgen, waarvoor meren en rivieren worden drooggelegd. De kans op hongersnoden en volksverhuizingen vergroot dan ook sterk in bijvoorbeeld bepaalde gebieden van Afrika en Azië waar er vaak al een tekort is aan voeding. Aan de andere kant zorgen hogere temperaturen in België er dan weer voor dat er gemakkelijker wijn kan worden verbouwd hier.

Indiase jongeren wandelen over het meer waar hun ouders visten, 2014.

IV. Scouting en Natuur

.10

4.2.4 Enkele oplossingen

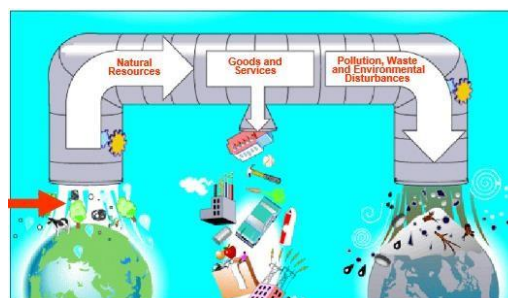
Gelukkig zijn er ook al mensen bezig met het zoeken naar mogelijk oplossingen. Zo worden er nieuwe soorten energietechnologieën ontwikkeld, zoals windmolens en zonnepanelen. Deze zorgen voor hernieuwbare energie, de zon en de wind kunnen namelijk nooit opgeraken, steenkool en kernstaven bijvoorbeeld wel. Daarnaast zijn er tevens meer mensen bezig met het verantwoord gebruiken van producten. Ze consumeren minder en houden rekening met de afkomst en de kwaliteit van hun producten. Dit is niet alleen goed voor de natuur maar ook voor de portemonnee. Zelf kan je hier ook aan meewerken door minder vlees te eten (niet elke week, dag of maaltijd) of minder gebruik te maken van een auto (niet voor korte afstanden, openbaar vervoer nemen, carpoolen, fietsen...). Ook een scout kan hier op letten. Zoals in de wetten vermeld staan heeft een scout respect voor de natuur en werken we samen met de natuur in plaats van er enkel gebruik van te maken.

Als scout kan je ook geld inzamelen voor organisaties die landen helpen die zwaar getroffen worden door de klimaatverandering (droogtes, ziekteverspreiding, overstroomde eilanden, orkanen, ...), terwijl zij niet de grootste uitstoters zijn van broeikasgassen.

4.3 Uitputting van de aarde

4.3.1 Probleem

We gebruiken steeds meer grondstoffen, water, voedingsstoffen, ... van de aarde, aan een tempo dat de aarde niet kan volgen.

4.3.2 Oorzaken

Zoals al vroeger vermeld zit de industrialisering en globalisering hier voor iets achter. We zijn aan een snel tempo dingen beginnen produceren en consumeren, alsof de aarde een oneindige bron is van alles wat we maar willen. We gaan drie thema's hierover even bespreken in het volgende hoofdstukje: grondstoffen, water en voeding.

4.3.3 Gevolgen en oplossingen

1) Eindige grondstoffen

We produceren aan een hoog tempo verschillende spullen zoals kledij, plasticen voorwerpen/verpakkingen, electronica, ... Maar het grootste deel er van gooien we op het einde gewoon weg. Een groot deel van dit afval wordt dan verbrand of weggestoken onder de grond. Plastic wordt bijvoorbeeld nog voornamelijk gemaakt van olie. Olie halen we uit de grond en zal na een tijdje aan het huidige tempo ook opgeraken. Maar ook de zeldzame metalen in onze computers, smartphones, ... zullen we niet uit de grond kunnen blijven halen.

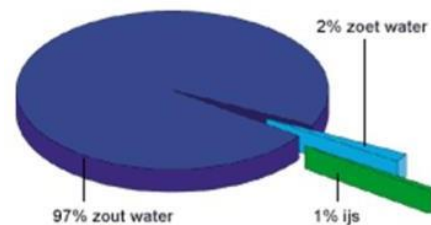
Oplossingen: eerst en vooral gaan we moeten proberen afval te vermijden. Moet alles bijvoorbeeld verpakt zijn? Als we het toch echt nodig hebben dan kan je eens kijken of iemand anders het nog heeft, maar niet meer nodig heeft en wat je kan hergebruiken. Of neem eens een kijkje in je kringloopwinkel. En desnoods kan het ook nog gerecycleerd worden, dat er iets anders van wordt gemaakt. Dit gebeurt bijvoorbeeld nu al met al het PMD afval.

Voorbeeldje recyclingkring

2) Water

Soms lijkt het alsof er oneindig veel water is, maar zoals iedereen weet kan je al dat water niet drinken. Maar 2% van al het water op de aarde is zoet water. Er wordt nu veel water gebruikt in de landbouw (bijvoorbeeld voor één hamburger is er 11000 liter aan water nodig!), industrie en thuis (douchen, wc spoelen, zwembaden, gras besproeien, ...). Zelfs in Vlaanderen, waar het veel lijkt te regenen hebben we soms een tekort aan water. Dat komt omdat er bijvoorbeeld in West-Vlaanderen veel drinkwater wordt opgepompt uit de bodem en in de zomer van 2017 was dat zo laag gezakt dat men vreesde voor een drinkwatertekort.

10. Scouting Natuur

9

Oplossingen: spaarzaam omspringen met water. Je kan bijvoorbeeld je planten water geven met regenwater uit een ton of regenwaterput. Wat minder lang douchen, een steen in de toiletbak leggen, ...

3) Voeding

Zowel ter land als ter zee produceren en vangen we voedsel voor een steeds groeiende wereldbevolking. Bij het produceren van voedsel op akkers halen de planten hun voedingsstoffen uit de akkergrond. Wanneer de gewassen worden geoogst blijft de bodem armer achter dan er voor. Door bemesting proberen boeren de bodem terug aan te rijken, maar alle voedingsstoffen worden niet teruggegeven aan de bodem. Sommige meststoffen (zoals fosfor) wordt nu uit mijnen gehaald en zijn niet oneindig. Dit kan er voor zorgen dat velden uitgeput geraken. Daarnaast zitten de oceanen niet oneindig vol met vissen. Tegenwoordig worden enorme fabrieksschepen ingezet en kunnen veel vissoorten niet meer volgen. Zo zijn er bijvoorbeeld veel minder tonijnen in de oceanen dan vroeger.

Oplossingen: minder eten weggooien en restjes verwerken in andere gerechten is iets waar altijd op kan worden gelet. In de winkel kan je dan weer kiezen voor met het MSC logo op (dan ben je zeker dat er nog voldoende vissen van zijn en dat er geen milieuvervuilende technieken worden).

4.4 Milieuvervuiling

Een laatste belangrijk thema is milieuvervuiling. Als mens hebben we een grote impact op onze omgeving, zowel onze eigen leefomgeving als die van alle andere leefwezens op deze planeet. Drie grote opsplitsingen zijn:

1) Luchtvervuiling

Bij verbrandingen (wat er bijv. in de motor van een auto gebeurt of bij het verbranden van afval) komen er naast CO₂ ook roetdeeltjes vrij, stikstofoxiden en andere ongezonde stoffen (de zogenaamde smog) die slecht zijn voor onder andere onze luchtwegen. Ook andere schadelijke stoffen komen door ons in de atmosfeer, die bijvoorbeeld gezorgd hebben voor het gat in de ozonlaag.

2) Watervervuiling

Veel van ons afval komt via rivieren terecht in onze oceanen, waar veel dieren er problemen door ondervinden omdat ze er vast in geraken te zitten of het opeten. Ook olierampen en lozingen van gevaarlijke stoffen in rivieren en oceanen zorgt voor vervuiling van ons water.

3) Bodem

Ook de bodem wordt dagelijks vervuild. Denk maar aan al de papiertjes die je ziet rondslingeren of afval dat ergens wordt gedumpt. Het duurt vaak ook heel lang voor ons afval vergaat.

Hoe Lang duurt het voordat het afval vergaat?

- **Appelklokhuis** – ongeveer 14 dagen
- **Krant** – variërend van een paar dagen tot een half jaar.
- **Kartonnen drinkbeker** – minstens een half jaar. Als er een plastic laagje op deze beker zit, duurt het nog langer.
- **Bananenschil** – 1 tot 3 jaar, afhankelijk van het weer.
- **Blikje frisdrank** – Staalgedeelte 1,5 jaar, maar dan blijft er nog steeds ijzeroxide in de bodem of later zelfs in het grondwater achter. Metaluminium deel (deksel) blijft tientallen jaren in het milieu.
- **Sigarettenpeuk** – 2 jaar.
- **Kunststof** – Variërend van 5 tot 10 jaar. Uiteindelijk breekt het af in onder meer chloordeeltjes, die slecht zijn voor het milieu.
- **Kauwgom** – 20 tot 25 jaar.
- **Plastic** – Het duurt tientallen jaren voordat dit vergaat.

Denk er aan dat wij als scout 'niets en dank u' achter laten, zodat het voor iedereen aangenaam blijft om op deze planeet te wonen. We kunnen ook meehelpen om vervuilde gebieden zoals ons eigen dorp proper te maken, als voorbeeld voor anderen.

‘Een scout laat niets achter dan een dank u.’

IV. Scouting en Natuur

4.5 Kaart

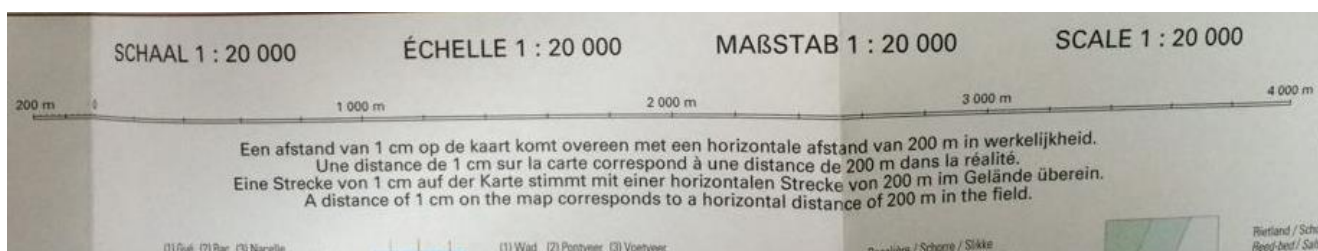
Een kaart geeft een schat aan informatie over de omgeving waarin je je bevind. Om al die informatie te kunnen gebruiken moet je natuurlijk wel weten hoe je met een kaart omgaat en wat de verschillende elementen ervan betekenen.

4.5.1 Soorten kaarten

Er zijn een heleboel soorten kaarten. Zo zijn er speciale waterkaarten voor op zee, of grote wegenkaarten voor in de auto. Als scouts gebruiken wij voornamelijk stafkaarten. Deze kaarten bevatten informatie over de kleinere paden, reliëf, weides, beken, rivieren, spanningslijnen, enz. Kort samengevat, ze bevatten alles wat je nodig hebt om een dropping door de natuur tot een goed einde te brengen.

4.5.2 Schaal

Een kaart is een verkleinde weergave van de werkelijkheid. Om te weten hoe groot alles in het echt is staat er op de kaart aangegeven wat de schaal van de kaart is. De figuur hieronder is afkomstig van een stafkaart.

De **metrische schaal** wordt steeds weergegeven in de vorm van een breuk en bedraagt in dit geval **1:20 000**. Eén centimeter op de kaart is in het echt 20 000 centimeter, oftewel 200 meter. Om dit makkelijk uit te rekenen, moet je gewoon onthouden dat je twee nullen wegneemt om het aantal meter te vinden.

- › 1 cm op kaart = 20 000 cm of 200 m in werkelijkheid
- › 5 cm op kaart = 1 km in werkelijkheid

De **grafische schaal** is de balk eronder. Dit is nuttig om een schatting te maken van de afstand. Met een stukje touw meet je de afstand van de af te leggen wegen, vervolgens leg je dit stukje touw op de grafische schaal en kan je zo de afstand in werkelijkheid te weten komen.

4.5.3 Kaartsymbolen en de legende

Op een kaart staan een heleboel symbolen en lijnen. Het is handig als je de belangrijkste kent en weet wat ze voorstellen. Ze allemaal kennen is natuurlijk geen vereiste. Ergens op het kaartblad staat een legende. Een legende is een overzicht van alle gebruikte symbolen met uitleg erbij. Het belangrijkste is dus dat je deze legende kan gebruiken, en niet dat je elk symbool van buiten leert!! Als je de belangrijkste symbolen uit je hoofd kent dan zal je onderweg wel veel vlotter met de kaart overweg kunnen. Hier staan al een paar voorbeelden van mogelijke symbolen die je op een kaart kan vinden.

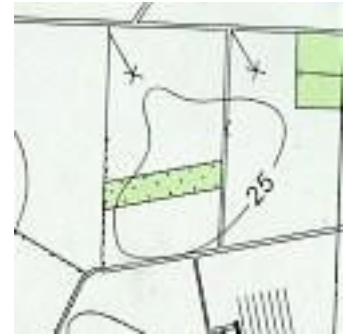
BÂTIMENTS GEBÄUDE	GEBOUWEN BUILDINGS
Bâtiments ordinaires Gewöhnliche Bauwerke	Gewone gebouwen Ordinary buildings
Bâtiment industriel (a) désaffecté Industriebauwerk (a) nicht mehr benutzt	Industrieel gebouw (a) buiten gebruik gesteld Industrial building (a) disused
Centrale électrique / Entrepôt, hangar Elektrizitätszentrale / Lager, Schuppen	Elektrische centrale / Stapelhuis, hangar Power station / Storehouse, shed
Serre Gewächshaus	Serre Greenhouse
Installation de captage ou de distribution d'eau potable Der Gewinnung oder Versorgung von Trinkwasser dienende Anlage	Gebouw voor drinkwaterwinning en -voorziening Supply and distribution installation for drinking water
Bâtiments religieux (a) désaffecté Religiöse Bauten (a) nicht mehr benutzt	Godsdienstige gebouwen (a) buiten gebruik gesteld Religious buildings (a) disused
Bâtiment scolaire Schulische Bauten	Schoolgebouw School - building
Bâtiment sportif Für Sportzwecke reserviertes Gebäude	Gebouw voor sportbenoeding Building reserved for the purpose of sport
Bâtiment public, d'intérêt général ou remarquable / Hôtel de ville ou maison communale Öffentliches Bauwerk, von allgemeiner oder besonderer Bedeutung / Rathaus oder Gemeindehaus	Gebouw van openbaar nut of merkwaardig gebouw / Stadhuis of gemeentehuis Public building, of general interest or remarkable / Townhall (in town or commune)
Bâtiment commercial Kommerziell genutztes Gebäude	Commercieel gebouw Commercial building
Hôpital (a) ordinaire (b) universitaire Krankenhaus (a) allgemein (b) Universitätsklinik	Hospitaal (a) gewoon (b) universitair Hospital (a) ordinary (b) academic
Piscine publique couverte Öffentliches Hallenbad	Openbaar overdekt zwembad Public indoor swimming-pool
Caserne de pompier Feuerwehrhaus	Brandweerkazerne Fire-brigade station
Ruines et vestiges Mauerreste, Spuren oder Überreste	Ruïne en grondvesten Ruins and vestiges
Bâtiment en ruine Gebäuderuinen	Bouwvallig gebouw Building fallen into ruins
Bâtiment élevé (> 50m de haut) Hohes Gebäude (> 50m hoch)	Hoog gebouw (> 50m hoog) Tall building (> 50m high)
Structure gonflable Traglufthalle	Luchthal Inflatable structure

COUVERTURE DU SOL BODENBEDECKUNG	BODEMDEKING SOIL COVERING
Feuillus / sans sous-bois Laubwald / -ohne Unterholzbestand	Looftout / -zonder ondergroei van struiken Leafy forest / -without ligneous undergrowth
Conifères (a) coupe-feu étroit Nadelwald (a) Schmaler Feuerschutzstreifen	Naaltdhout (a) smalle brandlaan Conifers (a) narrow firebreak
Mixtes (feuillus-conifères) Gemischter Bewuchs (Laubwald-Nadelwald)	Gemengd hout (loofhout-naaltdhout) Mixed covering (leafy-coniferous)
Taillis / Broussailles Laubwaldgebüsch / Gebüsch	Haltdhout / Struikgewas Leafy, coppice / Brushwood
Peupleraie / Verger / Pépinière, oreraie Pappelpflanzung / Obstbaumgut / Baumschule, Weidenbestand	Populierenaanplant / Boomgaard / Boomkwekerij / rijshout Plantation of poplars / Orchard / Nursery or osier-bed
Lande / Lande et feuillus Heide / Heide und einzelne Laubbäume	Heide / Heide met loofhout Heath / Heath and leafy trees
Lande et conifères / Lande buissonneuse Heide und einzelne Nadelbäume / Buschige Heide	Heide met naaltdhout / Heide met krepelhout Heath and coniferous trees / Bushy heath
Végétation rudérale / -et buissons Schuttvegetation / -Buschartige Schuttvegetation	Ruderale vegetatie / -met krepelhout Debris vegetation / -with brushwood
Roselière / Schorre / Slikke Schilfgebüsch / Groden / Schlick	Rietland / Schorre / Slikke Reed-bed / Salt-meadows / Salting
Surfaces agricole / aire stérile Ackerland / Ödland	Landbouwgrond / steriele grond Agricultural surface / barren area
Prairie permanente ou près de fauche Dauerwiesen oder Mähwiesen	Permanent hooi - of weiland Permanent grassland or hay meadow
Jardin / Pelouse, autre terrain herbéux Garten / Rasen, andere Grasflächen	Tuin / Grasperk, andere graslanden Garden / Lawn, other herbaceous terrain
Sable / Rochers Sand / Felsen	Zand / Roten Sand / Rocks
Cimetière Friedhof	Begraafplaats Cemetery
Couvertures végétales sur terrain marécageux Pflanzenartige Bodenbedeckung auf sumpfigem Gef.	Bodembegroeiing op moerasrige grond Vegetational coverings on marshy terrain
Terrain de sport / Parking Sportplatz / Parkplatz	Sportterrein / Parkeerterrein Sports ground / Parking lot
Aire d'atterrissage pour hélicoptères Landeplatz für Hubschrauber	Landingsplaats voor helikopters Landing-area for helicopters
Arbre isolé (a) feuillu (b) conifère Einzeln stehender Baum (a) Laubbäum (b) Nadelbaum	Alleenstaande boom (a) loofboom (b) naalboom Isolated tree (a) deciduous tree (b) coniferous tree
Buisson isolé Einzelnes Gebüsch	Alleenstaande struik Isolated bush
Arbre remarquable (a) feuillu (b) conifère Besonderer Baum (a) Laubbäum (b) Nadelbaum	Merkwaardige boom (a) loofboom (b) naalboom Remarkable tree (a) deciduous tree (b) coniferous tree
Rangée d'arbres / Haie avec arbres Baumreihe / Hecke mit Bäumen	Bomenrij / Haag met bomen Row of trees / Hedge containing trees
Haie / Haie vive Hecke / Lebendiger Zaun, Hecke	Haag / Houtkant Hedge / Quickset hedge

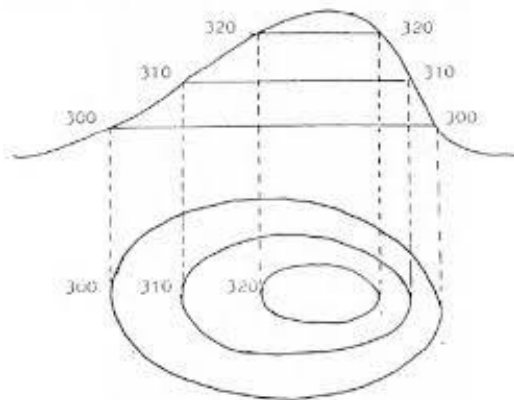
4.5.4 Hoogtelijnen

Hoogtelijnen zijn dunne lijnen die plaatsen met dezelfde hoogte verbinden. Het zijn bruine kronkelende lijnen die op de kaart gesloten cirkels vormen. De hoogte van de hoogtelijn wordt aangegeven door een getal dat naast de lijn staat. Deze hoogte is in meter uitgedrukt ten opzichte van het zeeniveau.

Wat kan je uit deze lijnen afleiden?

- Steil of vlak: Wanneer hoogtelijnen dicht bij elkaar liggen, heb je op een korte afstand veel hoogteverschil. De helling is dus steil. Als de hoogtelijnen ver uiteen liggen, zal je amper een hoogteverschil merken. De helling is dan (bijna vlak)
- Stijgend of dalend: Bij de hoofdhoogtelijnen staan cijfers. Als de cijfers in je wandelrichting hoger worden, dan zal je stijgen. Anders zal de helling dalen.

4.6 Kompas

Rond de aarde is er een magnetisch veld waarvan de Noord- en Zuidpool de polen vormen. Een kompas is een instrument dat door middel van dit magnetisch veld kan aanwijzen in welke richting deze polen liggen. Als je deze richtingen weet, kan je afleiden waar de andere windrichtingen liggen.

Er zijn echter wel enkele elementen die de werking van het kompas kunnen verstoren. Dit doen ze door het magnetisch veld van de aarde heel plaatselijk aan te wijzigen waardoor het kompas een verkeerde richting aanwijst. Deze elementen zijn o.a. gsm's, hoogspanningsmasten, metalen baren van bv. een tent, enz.

4.6.1 Je kaart oriënteren met behulp van een kompas

Je kan een kompas gebruiken om een kaart te oriënteren. Dit doe je door de bovenkant van de kaart gelijk te leggen met het noorden dat je kompas aanwijst.

1. Leg je kaart op een plat, horizontaal vlak of hou de kaart horizontaal in je handen.
2. Leg je kompas op de stafkaart. Het is belangrijk dat je kaart mooi horizontaal ligt, zodat de naald in je kompas vrij kan draaien. Zorg ervoor dat de zijkant van je kompas evenwijdig ligt met de rand van de kaart.
3. Draai aan de kompasring tot de aanduiding voor het noorden bij het afleespunt staat en dus dezelfde richting uitwijst als het kaartnoorden (de bovenkant van je kaart).
4. Verschuif het kompas niet meer! Draai de kaart met het kompas erop tot het noorden van de magnetische naald samenvalt met de noordmarkering in de kompasring.
5. Je stafkaart is nu georiënteerd! Alles wat je om je heen ziet, zal je ook in dezelfde richting op de kaart terug vinden en je weet nu waar het noorden ligt.

4.6.2 Je kaart oriënteren aan de hand van herkenningspunten

Wat nu als je om één of andere reden je kompas niet bij je hebt. Je bent het vergeten, het is plotseling kapot gegaan, de aangewezen richting is onbetrouwbaar vanwege magnetische elementen. Dan heb je dus een andere manier nodig om de kaart te oriënteren, dit kan d.m.v. herkenningspunten.

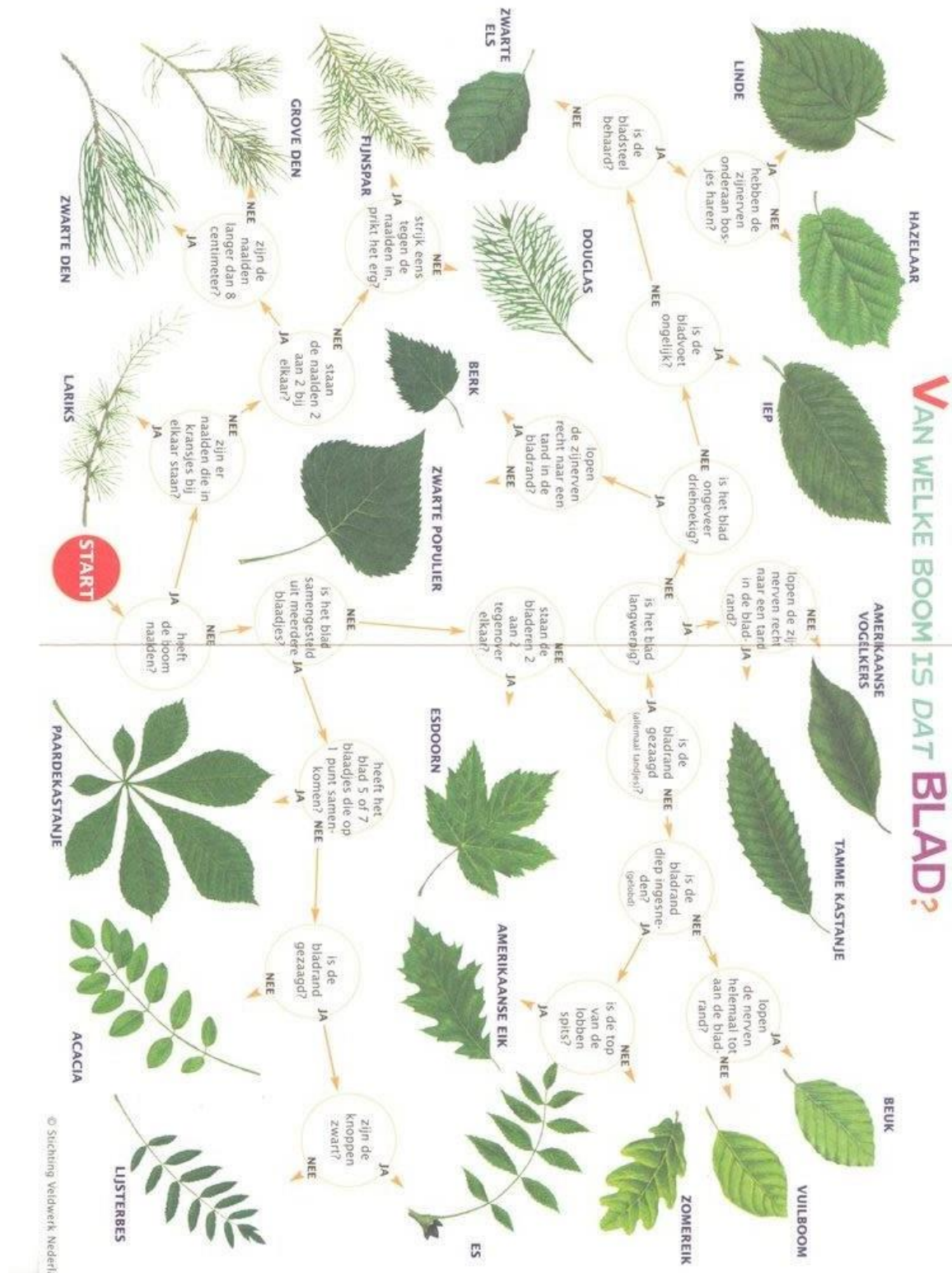
Dit doe je simpelweg door om je heen te kijken, zo kan je meestal voldoende informatie verzamelen om je kaart gelijk te leggen met de werkelijkheid. Alles wat je in het landschap kan herkennen en op je kaart kan terugvinden, helpt je om je kaart te oriënteren. Mogelijke herkenningspunten zijn: een autosnelweg of grote baan, spoorweg, rivier, hoogspanningslijn, kerk, kapel, brug, molen, watertoren, noem maar op. Hoe meer herkenningspunten je hebt, hoe nauwkeuriger je de kaart kan leggen met de omgeving.

4.7 Bomen en planten

Het leren werken met een determinatietabel.

4.7.1 Bomen

4.7.2 Planten

5. BIBLIOGRAFIE

GESCHIEDENIS

Primaire literatuur

B. Powell, *Aids to Scouting*, Londen, 1899 [editie 1915].

B. Powell, *Scouting for Boys*, Londen, 1908.

FEDERATIE VOOR OPEN SCOUTISME, Teervoetproevenboek, 1998 [gedeeltelijk herziene uitgave].

Secundaire literatuur

M. Beyen, 'Op wacht bij het erf. Jeugdbewegingen en historisch besef in Vlaanderen 1920-1965', *Bijdragen tot de Eigentijdse Geschiedenis*, 8 (2001), 31-68.

G. Deneckere, 'Jeugd, beweging en regeneratie: een inleiding', *Bijdragen tot de Eigentijdse Geschiedenis*, 8 (2001), 7-17.

N. Ferguson, *Empire. How Britain made the Modern World*, Londen, 2003, 260-293.

S. Mills en J. Robinson, 'Being Observant/Observed: embodied citizenship training in Britain's Home Guard and Boy Scout Movement 1907-1945', *Journal of Historical Geography*, 38 (2012), 412-423.

S. Mills, 'An Instruction in Good Citizenship: Scouting and the Historical Geographies of Citizenship Education', *Transactions of the Institute of British Geographers*, 38 (2013), 120-134.

M. Rosenthal, *The Character Factory: Baden-Powell and the origins of the Boy Scout Movement*, New York, 1986.

FOS Open Scouting, 'Deel 2. Ontstaansgeschiedenis & recente evoluties van FOS Open Scouting', *Beleidsplan 2014-2017*, 2012 [editie 2014], 12-13.

TECHNIEKEN

Brandweer Amsterdam, internet, http://www.kazerneouderkerk.nl/?page_id=200

Tafelvuur, internet, <http://nl.scoutwiki.org/Bestand:Tafelvuur.png>

Techniekengids FOS Open Scouting

UITLEENDIENST KAMPEERMATERIAAL, *Handleiding tenten*, 18blz.

EERSTE HULP

Afbeeldingen

(1) *Eerste hulp bij...*, internet, <http://www.rodekruis.nl/ehbo/eerste-hulp-bij/paginas/ehbo.aspx>

(2, 3) *Basic Life Support*, internet, <http://www.mesgroningendenthe.nl/basislifesupport.html>

(4) *Hoe stop je een bloedneus?*, internet, <http://eerstehulpbijongelukken.jouwweb.nl/diploma-van-eh-b-o>

(5) *Schaafwonde en snijwonde*, internet, http://www.hetvlaamsekruis.be/ehbo_info/cursus/06_Wondverzorging/SchaafwondeEnSnijwonde.htm

(6) *Opleiding tot Lotus*, internet, http://www.lotuskringdekempen.nl/cms/index.php?option=com_content&view=article&id=111:maartjeleijssen&catid=54:verslagen&Itemid=62

(7) *Ai Ai Amai*, Jeugd Rode Kruis vzw, juli 2012

(8) *Uitwendige bloeding*, internet, <http://www.cism.be/gezondsporten/themas/uitwendige-bloedingen>

(9) *ResQ*, Jeugd Rode Kruis vzw, juli 2012

(10, 11) *Reanimatie*, internet, <http://www.opleidingen-ehbo.nl/reanimatie.html>

Bronnen

FOS, *Teervoet Proevenboek*, 66 blz.

JEUGD RODE KRUIS VZW, *Ai Ai Amai*, 39 blz.

JEUGD RODE KRUIS VZW, *ResQ*, 47 blz.

RODE KRUIS-VLAANDEREN, *Help, Eerste hulp voor iedereen*, 591 blz.

LOGBOEK

Naam:
Leeftijd:
Tak:
Kampadres:

Naam:
Leeftijd:
Tak:
Kampadres:

Naam:
Leeftijd:
Tak:
Kampadres:

Naam:
Leeftijd:
Tak:
Kampadres:

Naam:
Leeftijd:
Tak:
Kampadres:

Naam:
Leeftijd:
Tak:
Kampadres:

Naam:
Leeftijd:
Tak:
Kampadres:

Naam:
Leeftijd:
Tak:
Kampadres:

